РЕСПУБЛИКА ТАТАРСТАН
ЧЕРЕМШАНСКИЙ МУНИЦИПАЛЬНЫЙ РАЙОН
СОВЕТ НИЖНЕКАРМАЛКИНСКОГО СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ

423102, СЕЛО НИЖНЯЯ КАРМАЛКА, УЛ.ЛЕНИНА, Д.44

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ЧИРМЕШӘН МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
ТУБӘН КАРАМАЛКА АВЫЛ ҖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ

423102, ТУБӘН КАРМАЛКА АВЫЛЫ, ЛЕНИНА УРАМЫ,44 ЙОРТ

Тел.: (84396)2-39-47 ФАКС: (84396) 2-36-47
Email: Nkar.Cmn2@tatar.ru

№113 **«15»март 2019 ел**

Татарстан Республикасы Чирмешән муниципаль районы
Түбән Кармалка авыл җирлеге Советы
КАРАРЫ

Татарстан Республикасы
Чирмешән муниципаль районы
“Түбән Кармалка авыл җирлеге Советы”
08.08.2017 елның № 53 “Төзекләндерү
кагыйдәләрен раслау турында” гы
карарына үзгәрешләр кертү турында

«Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 06.10.2003 ел, № 131-ФЗ Федераль законның 14 статьясы, «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлеге турында «Татарстан Республикасы Законына үзгәрешләр кертү хакында» 2018 елның 19 ноябрендәге 92-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә, район прокурорының «төзекләндерү кагыйдәләрен раслау турында»2009 елның 13 февралендәге 110-р номерлы тәкъдимен карап, район Прокуроры тәкъдимен карап тикшерде., Татарстан Республикасы Чирмешән муниципаль районы Түбән Кармалка авыл җирлеге территориясендә, тулаем алганда, төзекләндерү объектларын карап тотуга һәм тәртипкә карата бердәм таләпләрне билгеләү максатларында, Татарстан Республикасы Чирмешән муниципаль районы Түбән Кармалка авыл җирлеге Советы КАРАРЫ:

1. «Татарстан Республикасы Чирмешән муниципаль районы Түбән Кармалка авыл җирлеген төзекләндерү кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү турында»карар проектын беренче укылышта хупларга һәм халык алдында тыңлауларга чыгарырга.

2. Мәгълүмати стендта урнаштыру:

Татарстан Республикасы Чирмешән муниципаль районы Түбән Кармалка авыл җирлеге Советының «Татарстан Республикасы Чирмешән муниципаль районы Түбән Кармалка авыл җирлеген төзекләндерү кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү турында» карары (1 нче кушымта).

- Татарстан Республикасы Чирмешән муниципаль районы Түбән Кармалка авыл җирлеге Советының «Татарстан Республикасы Чирмешән муниципаль районы Түбән Кармалка авыл җирлеген төзекләндерү кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү турында» гы Карары проектына карата гражданнарның тәкъдимнәрен исәпкә алу һәм гражданнарның аның турында фикер алышуда катнашу тәртибе (2 нче кушымта);

- Татарстан Республикасы Чирмешән муниципаль районы Түбән Кармалка авыл җирлеге Советының «Татарстан Республикасы Чирмешән муниципаль районы Түбән Кармалка авыл җирлеген төзекләндерү кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү турында"карары проекты буенча ачык тыңлаулар үткәрү тәртибе (№3 кушымта).

3. Татарстан Республикасы Чирмешән муниципаль районы Түбән Кармалка авыл җирлеге Советының «Татарстан Республикасы Чирмешән муниципаль районы Түбән Кармалка авыл җирлеген төзекләндерү кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү турында» карары проекты буенча ачык тыңлаулар 2019 елның 1 апрелендә 14: 00 сәгатьтә түбәндәге адрес буенча узачак: Түбән Кармалка авылы, Ленин урамы, 44 йорт.

4. Татарстан Республикасы Чирмешән муниципаль районы Түбән Кармалка авыл җирлеге Советының «Татарстан Республикасы Чирмешән муниципаль районы Түбән Кармалка авыл җирлеген төзекләндерү кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү турында» гы карарына кергән тәкъдимнәрне, үзгәрешләрне һәм өстәмәләрне исәпкә алу, гомумиләштерү һәм карау буенча эшче төркем төзергә:

1. Сибгатуллин Ринат Мәхмүт улы-Түбән Кармалка авыл җирлеге җитәкчесе;

2. Хәнифова Фәридә Ганижан кызы-Түбән Кармалка авыл җирлеге җитәкчесе урынбасары;

3. Зенина Антонина Дмитриевна-әйдәп баручы белгеч-хисапчы.

5. Чирмешән муниципаль районы Түбән Кармалка авыл җирлеге советының эшче төркеме, халык алдында әйтелгән һәм фикер алышу барышында кергән тәкъдимнәрне исәпкә алып, карар проектын эшләп бетерергә һәм авыл җирлеге Советы сессиясенә карауга кертергә тиеш.

6. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны үз артымда калдырам

Кармалка авыл җирлеге
Башкарма комитет җитәкчесе: Р.М.Сибгатуллин

Татарстан Республикасы
Чирмешән муниципаль районы
Түбән Кармалка авыл җирлеге
Совет карары буенча
2009 елның 15 мартындагы 113
номерлы 1 нче кушымтасы

"Татарстан Республикасы Чирмешән муниципаль районы Түбән Кармалка авыл җирлеген төзекләндерү кагыйдәләре» буенча үзгәреш

«Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 06.10.2003 ел, № 131-ФЗ Федераль законның 14 статьясы, «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлеге турында «Татарстан Республикасы Законына үзгәрешләр кертү хакында» 2018 елның 19 ноябрендәге 92-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә Татарстан Республикасы Чирмешән муниципаль районы Түбән Кармалка авыл җирлеге Советы КАРАРЫ:

1. Түбән Кармалка авыл җирлеге Советының 2017 елның 8 августында кабул ителгән 53 номерлы «Татарстан Республикасы Чирмешән муниципаль районы Түбән Кармалка авыл җирлеген төзекләндерү кагыйдәләрен раслау турында " карарына үзгәрешләр кертү турында:

1.1. 169 статьясына «VIII. Биналарның (биналарның) һәм корылмаларның милекчеләренең якын-тирә территорияләрне төзекләндерүдә катнашу тәртибен яңа редакциядә бәян итәргә:

«169. Җирлек территорияләренең тиешле санитар торышын тәэмин итү, әйләнә-тирә мохитне, табигый комплексларны һәм халыкның сәламәтлеген пычратудан саклау чараларын тормышка ашыру, шул исәптән җир кишәрлекләрен (мәйданнарны) «Сосновка» борщевигы тарафыннан чүпләнгән очракта, җирлек территорияләре, килештерү буенча, хуҗалык итүче субъектларга һәм физик затларга беркетелә».

2. Әлеге карарны Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми сайтында бастырып чыгарырга .pravo.tatarstan.ru («Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә һәм мәгълүмати стендларда).

3. Әлеге карар рәсми басылып чыккан көненнән үз көченә керә.

4. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотам.

Түбән Кармалка авыл җирлеге
Башкарма комитет җитәкчесе: Р.М. Сибгатуллин

Татарстан Республикасы
Чирмешән муниципаль
районы Түбән Кармалка авыл
җирлеге Совет карары буенча
08 август 2017 ел №53
(2009 елның 15 мартындагы
113 номерлы редакция белән)
2 нче кушымта

Татарстан Республикасы Чирмешән муниципаль районы Түбән Кармалка авыл җирлеген төзекләндерү кагыйдәләре

I. Гомуми нигезләмәләр

1.Түбән Кармалка авыл җирлеген төзекләндерү кагыйдәләре «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 06.10.2003 ел, № 131-ФЗ Федераль законда каралган вәкаләтләрне тормышка ашыру кысаларында, әйләнә-тирә мохитне саклау, халыкның санитар-эпидемиологик иминлеге турында федераль законнар, Россия Федерациясенең, Татарстан Республикасының башка норматив хокукый актлары һәм муниципаль норматив хокукый актлар нигезендә эшләнде.

2. Әлеге кагыйдәләр оештыру-хокукый формасына карамастан, барлык физик һәм юридик затлар тарафыннан үтәлергә тиеш.

3. Әлеге кагыйдәләр җирлекнең бөтен территориясендә гамәлдә һәм таләпләр билгели:

- алар урнашкан биналарны (торак йортларны да кертеп), корылмаларны һәм җир кишәрлекләрен карап тоту буенча тиешле Биналарның һәм корылмаларның фасады һәм коймаларының тышкы кыяфәтенә карата;

- төзекләндерү буенча эшләр исемлегенә һәм аларны вакыт-вакыт башкаруга бәйле рәвештә;

- биналарның (биналарның) һәм корылмаларның милекчеләренең якын-тирә территорияләрне төзекләндерүдә катнашу тәртибен билгеләү турында;

- җирлек территориясен төзекләндерүне оештыру буенча (урамнарны яктырту, территорияләрне яшелләндерү, урам исемнәре һәм йорт номерлары язылган күрсәткечләр кую, кече архитектура формаларын урнаштыру һәм карап тоту).

4. Территорияләрне төзекләндерү элементларын проектлау һәм урнаштыру шәһәр төзелеше һәм җир законнары, махсус нормалар һәм кагыйдәләр, дәүләт стандартлары, җирлекнең генераль планы, җирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре, билгеләнгән тәртиптә расланган проект документлары нигезендә гамәлгә ашырыла.

5. Әлеге кагыйдәләр җирлек территориясендә көнкүреш һәм сәнәгать калдыкларын җыю, чыгару, ташу, утильләштерү һәм эшкәртү буенча мөнәсәбәтләрне җайга салмый.

Төп төшенчәләр

6. Әлеге кагыйдәләрне гамәлгә ашыру максатларында түбәндәге төшенчәләр кулланыла:

җирле әһәмияттәге автомобиль юлы - транспорт инфраструктурасы объекты, транспорт чаралары хәрәкәте өчен билгеләнгән һәм үз эченә автомобиль юлына бүлеп бирелгән полоса чикләрендә җир кишәрлекләрен һәм аларда урнашкан конструктив элементлар (юл полотносы, юл өслеге һәм мондый элементлар) һәм аның технологик өлеше булган юл корылмалары-саклагыч юл корылмалары, ясалма юл корылмалары, җитештерү объектлары, автомобиль юлларын төзекләндерү элементлары;

фасадның архитектур үзенчәлекләре - бинаның фасадының, әйләнә-тирә мохитнең конструктив һәм эстетик сыйфатларын (стиль һәм композицион бөтенлеге, ритм, үлчәмлек һәм пропорциональлек, визуаль кабул итү, ачык һәм ябык киңлекләр балансын чагылдыручы үзенчәлекле характеристикалары;

бефонсыз конструкцияләр-тышкы мәгълүмат чараларын эшләү ысулы, анда конструкция аерым хәрефләрдән, билгеләмәләрдән, билгеләрдән, декоратив элементлардан тора;

территорияне төзекләндерү-территорияләрне карап тоту, шулай ук территорияләрне төзекләндерү элементларын проектлау һәм урнаштыру буенча чаралар комплексы, гражданнарның яшәү шартларын яхшырту, территориянең санитар һәм эстетик торышын саклау һәм яхшыртуга юнәлдерелгән чаралар комплексы;

вертикаль яшелләндерү - биналарның һәм корылмаларның фасад өслекләрен, шул исәптән балконнар, лоджияләр, галереяләр, терәк диварлар һ.б. куллану, аларда стационар һәм мобиль яшел үсентеләр урнаштыру өчен;

витрина-фасадның бер өлешен алып торучы тоташ пыяла рәвешендә пыяла проем (тәрәзә, витраж);

барлыкка килгән төзелешнең тышкы архитектурасы-җирлекнең тышкы кыяфәтен формалаштыручы биналарның һәм территорияләрнең фасадларының архитектура-сәнгать һәм шәһәр төзелеше үзенчәлекләре;

яктыртуның тышкы ысулы-мәгълүмат кыры аңа җибәрелгән яктылык чыганагы белән яктыртыла торган мәгълүмати конструкцияне яктырту ысулы;

квартал эчендәге (җирле) юл-магистраль урамнардан торак йортлар төркемнәренә һәм кварталның башка урыннарына кадәр транспорт һәм җәяүлеләр хәрәкәте өчен билгеләнгән автомобиль юлы;

төзекләндерүне торгызу-юлның бөтен киңлегенә асфальт өслеген, хуҗалык юлын, тротуарны сыйфатлы итеп торгызуны, бордюрлы ташны кире кайтаруны, туфракның уңдырышлы катламын торгызу, газон үләннәрен чәчү һәм бозылган яшел үсентеләрне утырту белән тырмалау өчен газоннарны ремонтлау, реклама конструкцияләрен һәм төзекләндерүнең башка элементларын торгызуны үз эченә алган эшләр комплексы;

газон - махсус сайлап алынган үлән орлыкларын чәчү белән булдырыла торган, утырту, парк корылмалары һәм ландшафт композициясенең мөстәкыйль элементы булган, шулай ук табигый үлән үсемлеге;

җирлек территориясе-муниципаль берәмлек чикләре чикләрендә территория;

мәгълүмат тапшыруның динамик ысулы-мәгълүматны электрон носительләр һәм табло ярдәмендә тапшыру ысулы , ул мәгълүматны алмаштыруны күздә тота;

йорт-ишегалды корылмалары булган индивидуаль торак йорт һәм әлеге йорт урнашкан җир кишәрлеге;

ишегалды корылмалары - җир кишәрлегендә урнашкан вакытлыча ярдәмче

корылмалар (җир базы, Күгәрчен тавыклары, сарайлар һ. б.);

йорт билгеләре - аншлаг (урам, мәйдан, проспект), номер билгесе (йорт һәм корпус номерларын күрсәткече), подъезд һәм фатир номерларын күрсәткече), объектның инвалидлар өчен мөмкинлегенең халыкара символы, рәхмәт белдерүчеләр, истәлекле такталар, полигонометрик билге, янгын гидранты күрсәткече, грунт геодезия билгеләре күрсәткече, магистраль камералары һәм суүткәргеч челтәре коелары күрсәткечләре, авыл җирлеге канализациясе күрсәткече, җир асты газүткәргечләре корылмаларының;

бина-капиталь төзелеш объекты, ул бердәм күләмле төзелеш системасын (төзелешкә бер рөхсәт нигезендә төзелгән) тәшкил итә, ул автономияле рәвештә яшәп, үзгәртеп корылырга һәм кулланылырга мөмкин;

яшел үсентеләр-табигый һәм ясалма агач-куак һәм үлән үсемлекләре, шул исәптән Парклар, урманнар, аеруча саклаулы табигать территорияләре, бульварлар, скверлар, бакчалар, газоннар, чәчәкләр, шулай ук аерым торучы агачлар һәм куаклар);

җир кишәрлеге - Җир өслегенең бер өлеше, ул аны индивидуаль билгеле бер әйбер буларак билгеләргә мөмкинлек бирә торган характеристикаларга ия;

җир эшләре - грунт юып алу, җәю, авыл җирлеге территориясенең камилләштерелгән яки грунт өслеген бозып яисә камилләштерелгән юлларны һәм тротуарларны урнаштыру (җәю) белән бәйле эшләр;

инженерлык коммуникацияләре - инженерлык-техник тәэмин итү челтәрләре: суүткәргеч, канализация, җылылык, труба үткәргечләр, электр линияләре, элемтә һәм башка инженерлык корылмалары, җирлек территориясендә гамәлдәге яисә салынучы яисә салына торган башка инженерлык корылмалары;

җирлекнең тарихи территорияләре-XI гасыр башыннан 1959 елга кадәрге чорда үзләштерелгән махсус авыл җирлеге территорияләре, аларга карата тышкы мәгълүмат урнаштыру чараларының урнаштыруга рөхсәт ителгән һәм рөхсәт ителмәгән төрләре һәм төрләре, шул исәптән мондый конструкцияләргә карата таләпләр Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният һәйкәлләре), аларны саклау һәм куллану турында Россия Федерациясе законнары нигезендә билгеләнгән. Җирлекнең тарихи территорияләренең гомуми чикләре Башкарма комитетның муниципаль хокукый актлары белән раслана;

түбәләрне яшелләндерү - биналар һәм корылмаларның түбәләрен, аларда архитектура-ландшафт объектлары (газоннар, чәчәкләр, бакчалар, агачлар һәм куаклар белән мәйданчыклар һ. б.) булдыру өчен куллану;

яңгыр сулары канализациясе (яңгыр сулары канализациясе) - өске (яңгыр сулары, Таллы), су сиптерү һәм дренаж суларын транспортлау өчен билгеләнгән инженерлык корылмалары комплексы (талоблар, яңгыр кабул итү җайланмалары, лотоклар һәм торбалар).;

ут агымының характеристикаларын (төс, яркость, кертү чираты һ. б.) алмаштыруны күздә тоткан яктылык-светодинамик эффект;

тышкы яктырту-тәүлекнең караңгы вакытында җирлекнең магистральләре, урамнары, мәйданнары, парклары, скверлары, бульварлары, ишегаллары һәм җәяүлеләр юллары яктырту өчен билгеләнгән элементлар җыелмасы;

барлыкка килгән төзелешнең тышкы архитектур кыяфәтен бозу-тышкы мәгълүмат урнаштыру чараларының урнаштыруга рөхсәт ителгән һәм рөхсәт

ителмәгән төре һәм төре таләпләрен, шул исәптән әлеге Кагыйдәләр белән билгеләнгән, җирлекнең барлыкка килгән төзелешенең тышкы архитектур йөзен саклау кирәклеген исәпкә алып, мондый конструкцияләрнең тышкы кыяфәтенә яки урнашу урынына карата таләпләрне үтәмәү . ;

рөхсәтсез чүплек - юридик яки физик затлар эшчәнлеге барышында барлыкка килгән каты көнкүреш, зур габаритлы, төзелеш калдыклары, башка чүп-чар 50 кв. метрдан артык мәйданда һәм 30 куб. метрдан артык мәйданда чүп-чар ташлау (урнаштыру) яисә ташлау.;

стационар булмаган сәүдә объекты - ул сәүдә объекты (павильон һәм киоск), ул вакытлыча корылмадан яисә җир кишәрлеге белән нык бәйләнгән вакытлы корылмадан тыш, күчмә корылмалардан тыш, вакытлыча корылмадан яисә вакытлы корылмадан гыйбарәт;

яшелләндерү-территорияне төзекләндерү һәм Ландшафтлы оештыру элементы, ул үсемлекләр компонентларын актив кулланып муниципаль берәмлек тирәлеген формалаштыруны тәэмин итә, шулай ук инженер әзерләүнең төрле төрләре буенча (вертикаль планлаштыру, терраслау, кронирование һ. б.) эшләр башкаруга, яшелләндерелгән территорияләрне төзекләндерүгә, агачларны турыдан-туры, шул исәптән зур агачларны, куакларны утыртуга, үләнле газоннар, чәчәкләр, альпинарийлар һәм рокарийлар булдыруга, махсус бакчалар төзүгә һ. б. бәйле комплекслы процесс;

гомуми кулланылыштагы яшелләндерелгән территорияләр - гомуми кулланылыштагы территорияләрдә урнашкан скверлар, парклар, бакчалар һәм бульварлар;

яшелләндерелгән территорияләр - предприятиеләр, оешмалар, учреждениеләр территорияләре;

махсус билгеләнештәге территорияләр-санитар зоналар, су саклау зоналары, зиратларны яшелләндерү, үсентеләр питомниклары;

аеруча саклана торган табигый территорияләр - җирләр, су өслеге һәм һава киңлекләре, алар өстендә аеруча саклаулы табигать комплекслары, фәнни, мәдәни, эстетик, рекреацион һәм сәламәтләндерү әһәмиятенә ия булган, алар җирле үзидарә органнары карары белән тулысынча яисә өлешчә хуҗалык кулланылышыннан алынган һәм алар өчен махсус саклау режимы билгеләнгән;

җәмәгать транспортын көтү тукталышы-җәмәгать транспорты тукталышлары, пассажирларны утырту һәм төшерү зонасы һәм җәмәгать транспорты пассажирларының көтү зонасы булган махсус җиһазландырылган мәйданчык.;

пыяладан ясалган фасад-фасад, фасадның бөтен яссылыгын яки аның шактый өлешен биләп торучы тоташ пыяладан эшләнгән;

ачык ысулы яктырту-ысулы яктырту мәгълүмати конструкцияләр, шул ук вакытта чыганагы света түгел, каршылыклар, аны тарату;

җирлекнең панорамасы-ачык пространстводан (яр буе, мәйдан, су объектлары акваториясе, төрле һәм күзәтү мәйданчыклары) кабул ителә торган, җирлекнең характеристикаларын һәм силуэтын ачучы җирлек территориясе фрагменты;

бина фасадларының колористик чишелеше паспорты (фасадларның төсле карары) - килешенгән һәм билгеләнгән тәртиптә расланган, җирлек территориясендә урнашкан аерым бина фасадының бердәм архитектура һәм төсле

карарын билгели торган һәм аның тышкы бизәлешенә карата таләпләрне билгели торган документ;

ачык ысулы яктырту-ысулы яктырту мәгълүмати конструкцияләр, шул ук вакытта чыганагы света түгел, каршылыклар, аны тарату;

җирлекнең панорамасы-ачык пространстводан (яр буе, мәйдан, су объектлары акваториясе, төрле һәм күзәтү мәйданчыклары) кабул ителә торган, җирлекнең характеристикаларын һәм силуэтын ачучы җирлек территориясе фрагменты;

бина фасадларының колористик чишелеше паспорты (фасадларның төсле карары) - килешенгән һәм билгеләнгән тәртиптә расланган, җирлек территориясендә урнашкан аерым бина фасадының бердәм архитектура һәм төсле карарын билгели торган һәм аның тышкы бизәлешенә карата таләпләрне билгели торган документ;

җирлек урамнарының перспективасы-алдынгы фронт формалаштыручы җирлек тирәлеге фрагментын һәм барлыкка килгән композицион, стиль һәм сәнгать характеристикалары булган урамнар силуэтын визуаль кабул итү;

җәяүлеләр зоналары - халыкның җәяү йөрү һәм мәдәни-көнкүреш максатларында хәрәкәт итә торган, билгеле бер характеристикаларга ия булган транзит хәрәкәте максатларында, җир өсте һәм тиз йөрешле транспорт тукталышлары булу, хезмәт күрсәтү объектларының югары концентрациясе, тарих һәм мәдәният һәйкәлләренең, рекреацияләрнең һ.б. территорияләре, җәяүлеләр агымының зур суммар тыгызлыгы. Җәяүлеләр зоналары эспланадларда, җәяүлеләр урамнарында, торак пункт мәйданнарының җәяүлеләр өлешләрендә формалашырга мөмкин;

йорт яны территориясе-күп фатирлы йорт урнашкан җир участогы, яшелләндерү һәм төзекләндерү элементлары булган, әлеге йортка хезмәт күрсәтү, эксплуатацияләү һәм төзекләндерү өчен билгеләнгән һәм күрсәтелгән җир кишәрлегендә урнашкан объектлар;

якын-тирә территория-бина, корылмалар, киртәләр, төзелеш мәйданы, сәүдә, реклама объектларына, бирелгән җир кишәрлеге чикләренә, шулай ук милектәге, файдаланудагы (биләгән) башка объектларга турыдан-туры якын һәм билгеләнгән тәртиптә карап тотылырга, җыештыру һәм төзекләндерү эшләрен башкарырга тиешле территория;

продуктивные хайваннар һәм кош-корт-бу хайваннар һәм кошлар, алар берничә тапкыр яки даими кулланыла алу өчен продуктлары кебек сөт, йон, йомырка һәм башкалар;

тышкы мәгълүмат чараларын урнаштыру проекты (паспорт) - төзекләндерү элементының тышкы кыяфәтен һәм төгәл урнашу урынын, шулай ук тышкы мәгълүмат чараларын, һәм аны идентификацияләү өчен кирәкле башка мәгълүматларны үз эченә алган Башкарма комитет карары белән расланган билгеләнгән формадагы документ;

территорияләрне санитар чистарту-билгеле бер территориядән җыю, каты көнкүреш һәм зур габаритлы калдыкларны чыгару һәм утильләштерү (зарарсызландыру);

ут тартмасы-тышкы мәгълүмат чарасын ясау ысулы, анда конструкция бердәм күләмдә яки эчке яктырткычлы берничә күләмле элементтан гыйбарәт;

авыл хуҗалыгы хайваннары - терлекчелек һәм башка авыл хуҗалыгы

продукциясе җитештерү өчен файдаланыла торган хайваннар, терлекләр, кыйммәтле мехлы җәнлекләр, йорт куяннары, умарта кортлары һ. б. ;

махсуслаштырылган оешмалар - төзелгән муниципаль контрактлар нигезендә җирлек территориясен төзекләндерү өлкәсендә эшчәнлекнең махсус төрләрен гамәлгә ашыручы төрле оештыру-хокукый формадагы юридик затлар;

территорияләрне карап тоту-биналарның, корылмаларның, кече архитектура формаларының, киртәләрнең, төзелеш мәйданчыкларының, яшел утыртмаларның, җир асты инженерлык коммуникацияләренең һәм аларның конструктив элементларының, җир кишәрлегендә урнашкан транспорт инфраструктурасы объектларының фасадларын үз вакытында ремонтлау һәм карап тоту белән бәйле чаралар комплексы;

җирле әһәмияттәге юлларны карап тоту-юл, юл корылмаларының, юлларны комплекслы төзекләндерү элементларының транспорт-эксплуатацион торышына ярдәм итүче эшләр комплексы;

тышкы мәгълүматны урнаштыру чарасы (элмә тактасы) - оешманың урнашу урынында һәм (яки) тормышка ашыру урынында, биналарны мәгълүмати рәсмиләштерү максатларында, кулланучыларга "Кулланучылар хокукларын яклау турында" Федераль законның 9 статьясы нигезендә мәҗбүри булган мәгълүматны җиткерү өчен, шулай ук оешманың фирма атамасы (исеме), аның урнашу урыны (адресы) һәм эш режимы турында мәгълүмат, шулай ук мәгълүматны үз эченә алган территорияне төзекләндерү элементы булып тора., ул закон үз көченә керергә тиеш яисә эшлекле әйләнешнең гадәти үз көченә керергә тиеш һәм реклама белән бәйле максатларны эзәрлекләми. "Тышкы мәгълүматны урнаштыру чаралары" һәм "тышкы мәгълүмат чарасы" төшенчәләре охшаш;

суперграфика - фасадларның архитектур-сәнгати бизәлешен кабул итү алымнарының берсе, аны визуаль кабул итүне көчәйтә торган алым;

өслек катламы фактурасын сизелерлек үзгәртү белән каплау;

җирлек территориясенең аерым статусына һәм (яки) югары мәдәни һәм социаль кыйммәткә ия булган өлеше-әлеге Кагыйдәләр нигезендә, җирлекнең барлыкка килгән төзелешенең тышкы архитектур йөзен саклап калу максатларында, тышкы мәгълүмат урнаштыру чаралары төрләре һәм төрләре, шул исәптән мондый корылмаларга карата таләпләр билгеләнә;

территорияләрне җыештыру-җитештерү һәм куллану калдыкларын, башка чүп-чар, карны махсус билгеләнгән урыннарга җыю, чыгару белән бәйле эшчәнлек төре, шулай ук халыкның экологик һәм санитар-эпидемиологик иминлеген тәэмин итүгә һәм әйләнә-тирә мохитне саклауга юнәлтелгән башка чаралар;

урамнар һәм гомуми файдаланудагы территорияләрдәге авыл юллары - җирлек тирәлеге эстетикасына югары таләпләр куела торган территорияләр;

вәкаләтле орган-җирлек территориясен төзекләндерү эшен оештыруны, координацияләүне һәм тикшереп торуны үз компетенциясе кысаларында гамәлгә ашыручы башкарма комитет;

фасад-бинаның тышкы ягы (төп, Ян, ишегалды);

фон конструкцияләре-тышкы мәгълүмат чараларын эшләү ысулы, анда хәрефләр, билгеләмәләр һәм декоратив элементлар фон өслегендә урнашкан;

фриз-горизонталь полоса рәвешендәге фасадның яки козырекның декоратив обрамляющий элементы;

фронтон-бинаның фасадының йомгаклау өлеше, ул түбәдән югары дәрәҗәдәге түбә, измеряемая нче өске тамга тәрәзәләреннән яки чыгыш ясаучы элементларга кадәр өске тамга фасады;

территорияне төзекләндерү элементлары-декоратив, техник, планировка, конструктив җайланмалар, үсемлек компонентлары, төрле җиһазлар һәм бизәлеш төрләре, кече архитектура формалары, капиталь булмаган стационар булмаган объектлар, тышкы реклама һәм төзекләндерүнең состав өлешләре буларак кулланыла торган мәгълүмат чаралары.

II. Территорияләрне төзекләндерү, карап тоту һәм җыештыру буенча гомуми таләпләр

7. Җирлекнең бөтен территориясе һәм анда урнашкан барлык биналар (торак йортларны да кертеп) һәм корылмалар (алга таба - биналар, корылмалар) төзекләндерелергә, карап тотылырга һәм җыештырылырга тиеш.

8. Гомуми файдаланудагы территорияләрне, шул исәптән урамнар, юллар, җирле әһәмияттәге автомобиль юллары, яр буе, скверлар, пляжлар, башка объектларны карап тотуны һәм җыюны оештыруны вәкаләтле орган үз вәкаләтләре чикләрендә гамәлгә ашыра.

9. Физик һәм юридик затлар, аларның оештыру-хокукый формаларына бәйсез рәвештә, милек хокукында, бүтән әйбер яки мәҗбүри хокукта (алга таба - җир кишәрлекләренә ия булучылар) булган җир кишәрлеген, шулай ук гамәлдәге законнарда һәм әлеге Кагыйдәләрдә каралган күләмдә биналарны, корылмаларны мөстәкыйль рәвештә яки махсус оешмаларны үз акчалары хисабына җәлеп итү юлы белән чистарталар.

Бина, корылма милек хокукында яки башка әйбер яисә мәҗбүри хокукта булган очракта, җыештырылырга тиешле территория милек хокукында яки күчемсез милек объектына башка хокукта пропорциональ өлеш билгеләнә.

Җир участогы территориясендә төрле затларга караган берничә бина, корылма булса, территорияне карап тоту һәм җыештыру чикләре яклар килешүе белән билгеләнергә мөмкин.

Килешү булмаганда, җыештырылырга тиешле территория барлык милекчеләр яки башка биналарның, корылмаларның хуҗалары (кулланучылары) арасында тигез өлешләрдә билгеләнә.

Физик яки юридик зат карамагында булган җир кишәрлеге билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта, биләмәдәге җир кишәрлегенең фактта барлыкка килгән чиге буенча, шулай ук якын-тирә территория җыештырылырга тиеш.

Бина, корылма милек хокукында яки башка әйбер яисә мәҗбүри хокукта булса, фасадның эчтәлеге якларның килешүе белән билгеләнергә мөмкин.

Килешү булмаганда, фасадны карап тоту милек хокукында яки күчемсез милек объектына башка хокукта пропорциональ рәвештә гамәлгә ашырыла.

10. Җирле әһәмияттәге автомобиль юлларын карап тоту һәм җыештыру муниципаль заказны урнаштыру нәтиҗәләре буенча әлеге төр эшләрне үткәрүгә конкурста җиңгән махсус оешмалар тарафыннан гамәлгә ашырыла.

10.1. Күпфатирлы йортларның йорт яны территорияләрен карап тоту һәм җыештыру күпфатирлы йортлар белән идарә итүнең бер ысулы: торак

милекчеләре ширкәте яки торак кооперативы яки башка махсуслаштырылган кулланучылар кооперативы, идарәче оешма, күпфатирлы йортта гомуми милекне карап тоту һәм ремонтлау эшләрен башкаручы затлар - әлеге йортта биналарның милекчеләре белән турыдан - туры идарә иткәндә (алга таба-идарәче оешмалар) гамәлгә ашырыла.

11. Шәхси торак йортлар территорияләрен карап тоту һәм җыештыру мондый йортларның милекчеләре (яллаучылар) тарафыннан башкарыла.

12. Яшелләндерү һәм төзекләндерү элементларын карап тоту һәм карап тоту:

1) бирелгән җир кишәрлеге чикләрендә-җир кишәрлеге милекчеләре яки башка хокук ияләре;

2) гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр чикләрендә-вәкаләтле орган йә махсуслаштырылган оешма, ул муниципаль заказны урнаштыру нәтиҗәләре буенча әлеге эшләрне башкаруга конкурс отты;

3) чикләнгән территорияләр (предприятиеләр, оешмалар, учреждениеләр) һәм махсус билгеләнештәге (санитар зоналар, су саклау зоналары, зиратлар, питомниклар) чикләрендә-әлеге объектларның хуҗалары;

4) йорт яны территорияләре чикләрендә-күпфатирлы йортларда торак биналарның милекчеләре яки идарәче оешмалар;

5) җир өсте коммуникацияләренең, шул исәптән электр челтәрләренең, яктырту челтәрләренең, радиолинияләрнең саклау зоналарында-әлеге коммуникацияләрнең хуҗалары;

6) җир асты коммуникацияләренең сак зоналарында (урнаштыру рөхсәт ителгән очракта) - әлеге коммуникацияләрнең хуҗалары.

13. Кюветларны, торбаларны, дренаж корылмаларын җыештыру һәм чистарту, урам һәм юллардан грунт һәм өслек суларын бүлеп бирү өчен билгеләнгән, яңгыр канализациясе коллекторларын һәм яңгыр кабул итү коеларын чистарту аларны эксплуатацияләүче оешмалар тарафыннан башкарыла.

14. Җәмәгать бәдрәфләрен урнаштыру һәм карап тоту тәртибе гамәлдәге законнар, санитар кагыйдәләр һәм нормалар нигезендә билгеләнә.

Бәдрәфләрнең санитар һәм техник торышы өчен аларның милекчеләре, хуҗалары, арендаторлары яки алар хезмәт күрсәтә торган махсус оешмалар җаваплы.

15.Төзекләндерү эшләрен башкаруның вакыты эшләрнең заказчысы тарафыннан объектларның тиешле санитар һәм техник торышын тәэмин итүне исәпкә алып билгеләнә.

16.Границы содержания и уборки территории поселения физическими и юридическими лицами определяются в соответствии с границами предоставленного земельного участка (по фактически сложившейся границе земельного участка, находящегося во владении, если земельный участок не оформлен в установленном порядке).

17. Вәкаләтле орган җирлек территориясен, шул исәптән гомуми файдаланудагы территорияләрне карап тоту һәм җыештыру буенча эшләрнең үтәлешен контрольдә тота.

III. Биналарны, корылмаларны һәм җир кишәрлекләрен, юлларны, шәхси торак йортларны, яңгыр канализациясе челтәрләрен, яңгыр канализацияләрен, карау һәм яңгыр сулары коеларын, су бүлү

корылмаларын, элемтә техник чараларын, тышкы яктырту объектларын, кече архитектура формаларын, стационар булмаган объектларны, төзелеш эшләре алып бару урыннарын, җирләү урыннарын, автотранспорт чараларын озак һәм кыска сроклы саклау тукталышларын карап тоту буенча таләпләр. Җирлек территориясен бәйрәмчә бизәү.

Алар урнашкан биналарны, корылмаларны һәм җир кишәрлекләрен карап тоту буенча гомуми таләпләр

18. Алар урнашкан биналарны, корылмаларны һәм җир кишәрлекләрен милекчеләре яки башка хокук ияләре мөстәкыйль рәвештә йә махсус оешмаларны үз акчалары хисабына җәлеп итү юлы белән тоталар.

19. Алар урнашкан биналарны, корылмаларны һәм җир кишәрлекләрен карап тоту үз эченә ала, алар урнашкан биналарны, корылмаларны һәм җир кишәрлекләрен төзекләндерү:

- биналарның, корылмаларның фасадларын карап тоту;
- җир кишәрлеген җыештыру һәм санитар-гигиеник чистарту;
- гражданнар, оешмалар һәм шәхси эшмәкәрләр эшчәнлеге нәтиҗәсендә барлыкка килә торган җитештерү һәм куллану калдыкларын җыю һәм чыгару;
- җир кишәрлегендә урнашкан яшелләндерү һәм төзекләндерү элементларын карап тоту һәм карау.

20. Фасад биналар, корылмалар булырга тиеш түгел ия видимых җәрәхәтләре төзелеш өлешендә, декоративные бизәкләү һәм инженерлык элементларын һәм сакларга тиеш тиешле эстетик торышы. Бинаның фасадына зыян килү фасадның гомуми мәйданының 1% тан артык булырга тиеш түгел.

Биналарның, корылмаларның фасадларын карап тоту

21. Биналарның, корылмаларның фасадларын карап тоту үз эченә ала:

-конструктив элементларны һәм фасадларны, шул исәптән керү ишекләрен һәм козырекларын, балкон һәм лоджий коймаларын, карнизов, Крылья һәм аерым баскычларны, спусклар һәм баскычлар коймаларын, витрин, декоратив детальләрне һәм башка конструктив элементларны үз вакытында ремонтларга һәм төзекләндерергә, аларны буяу һәм буяу эшләрен башкарырга, шулай ук аларны буяу эшләрен башкарырга кирәк;

-водостокларның, водосток торбаларның һәм сливларның төзек хәлдә булуын һәм карап тотылуын тәэмин итү;

- герметизация, тегү һәм тегү тегүләр, ярыклар һәм сайлау;

- керү төркемнәрен, отмосткаларны, цоколь тәрәзәләрен һәм подвалларга керү юлларын торгызу, ремонтлау һәм үз вакытында чистарту;

-фасадларны, шул исәптән фасадларны, аларның торышына һәм эксплуатацияләүгә бәйле рәвештә, үз вакытында чистарту һәм юдырту;

- тәрәзәләрне һәм витриналарны, элмә такталарны һәм күрсәткечләрне вакытында юу;

-язулардан, рәсемнәрдән, игъланнардан, плакатлардан һәм башка мәгълүмати-басма продукциядән, шулай ук граффитидан чистарту.

22. Биналар, корылмалар, встроенно-төзелгән торак булмаган биналарның

милекчеләре, башка хокук ияләре һәм тиешле вазыйфалар йөкләнгән башка затлар бурычлы:

- кирәк булган саен, әмма елына бер тапкырдан да ким түгел, фасадларны чистарту һәм юдыру,

- кирәк булганда, елга ике тапкыр, язын (җылыту системаларын сүндергәннән соң) һәм көзен (ягып җылыту сезоны башланганчы) чистарту һәм юдыру, кагыйдә буларак, тәрәзәләрне, балкон һәм лоджияләрне, подъездлардагы керү ишекләрен химик чаралар белән чистарту һәм юдыру, подъездлардагы ишекләрне һәм тышкы өслекләрне химик чаралар белән юдыру.;

- 5-6 ел эчендә фасадның факттагы торышын исәпкә алып, агымдагы ремонт, шул исәптән фасадны буяп чыгарга;

- фасадның аерым элементларын (цоколей, канат, баскыч, приямклар, керү ишекләре, капка, цоколь тәрәзәләре, балкон һәм лоджия, су торбалары, тәрәзә асты сулары, линия ачышлары һәм башка конструктив элементларны) хуплый торган ремонт ясау;;

-чыгыш ясаучы фасад конструкцияләре җимерелү куркынычы янаган очракта (коймалар, сеткалар урнаштыру, җимерелә торган элементны демонтажлау һ. б.) саклау-кисәтү чараларын башкарырга;

-мондый вывеска эксплуатацияләнмәгән очракта (арендатор (субарендатор) һ. б. очраклар) тышкы мәгълүматны урнаштыру чарасын (вывеску) сүтәргә.

23. Фасадларны эксплуатацияләгәндә рөхсәт ителми:

- бина һәм корылмаларның фасадлары өслегенә зыян килү (пычрану): су агып китү, буяу, ярыклар булу, киселгән штукатурка, тышлау, кирпеч салу, тимер-бетон конструкцияләрнең саклагыч катламын бушату һ. б.;

- панельара бәрелешләрнең герметизациясен бозу;

- штукатурка, тышлау, фасадларның, биналарның һәм корылмаларның буяу катламы, шул исәптән тәрәзә, Керү приямкаларының конструкцияләренең төзек булмау (бушату, пычрату);

- бина һәм корылмаларның: балкон, лоджий, эркер, тамбур, карнизов, козырьков һ. б. фасад элементларын зарарлау (пычрату);

- балконнар, лоджий, парапетлар коймалары җимерелүне булдырмау һ. б.;

- бинаның фасадында һәм (яки) түбәсендә, тышкы мәгълүмат чараларын паспортсыз урнаштыру чараларын урнаштыру һәм эксплуатацияләү, учреждениеләр такталарыннан, режим табличкаларыннан тыш;

-афишалар, белдерүләр, плакатлар һәм фасадларда, тәрәзәләрдә (шул исәптән тәрәзә проемының эчке ягыннан), пыяла ишекләрдә (шул исәптән ишекнең эчке ягыннан), биналар, корылмалар һәм корылмаларның эчке ягыннан) алга таба файдалану максатларында элү һәм җәю;

- бу биналарның, корылмаларның милекчеләренең, күпфатирлы йорттагы биналарның милекчеләренең ризалыгыннан башка биналар, корылмаларның фасадларына граффит ясау.

24. Рөхсәт ителә:

- подъездларга кергәндә мәгълүмати стендлар урнаштыру;

- проект карары нигезендә бина түбәсендә эфир телевидениесен коллектив кабул итү системаларының антенналарын һәм кабельләрен урнаштыру.

Йорт билгеләре

25. Биналар, корылмалар йорт билгеләре белән җиһазландырылырга тиеш.

26.Аншлаглар һәм номер билгеләре чисталыкта һәм төзек хәлдә булырга тиеш. Аншлагларның һәм номер билгеләренең чисталыгы һәм төзеклеге өчен биналарны карап тоту өчен җаваплы затлар җаваплы.

Керү төркемнәре (узеллар)

27. Биналарның, корылмаларның керү төркемнәрен яктырту җиһазлары, элмә (козырек), өслекләрнең бәйләнеше элементлары (баскычлар һ.б.), инвалидлар һәм халыкның аз хәрәкәтләнүче төркемнәрен (пандуслар, перила һ. б.) урнаштыру өчен җайланмалар һәм җайланмалар белән җиһазландырырга кирәк.

Пандус булырга тиеш үтәлгән берничә материал белән шероховатой текстурой өслеге башка горизонтальных канавок. Пандусларның койма конструкцияләре булмаганда, биеклеге 75 мм дан да ким булмаган бортик һәм поручни күздә тотыла. Бордюр пандусыннан тайпылу 1: 12 кабул ителә.

Пандус борылганда яки аның озынлыгы 9 м дан да ким булмаган очракта, һәр 9 м дан соң, горизонталь мәйданчыкларда 1,5 х 1,5 м киңлектәге горизонталь мәйданчыкларны күз алдында тотарга киңәш ителә. Юлның горизонталь участоклары башында һәм ахырында пандуса башкарырга тиеш отличающими нче поверхностей текстура һәм төсе.

Баскыч яки пандусның ике ягы буенча 800-920 мм түгәрәк яки турыпочмаклы кисештәге 800-920 мм биеклектәге йөкләмәләр карала. Поручняларның озынлыгы пандус яки баскычның һәр яктан 0,3 метрга ким булмаска тиеш.

28. Керү төркемнәрен проектлаганда, биналарның, корылмаларның фасадларын яңартканда, үзгәрткәндә рөхсәт ителми:

- подвалга һәм цоколь катына керү юлларын урнаштыру, аларның идән дәрәҗәсе гомуми файдалану территориясеннән чыга торган фасадлардагы җир дәрәҗәсеннән 1,2 м югарырак булган биналарга;
- җәяүлеләр хәрәкәтенә комачаулаучы терәк элементлар (колонналар, стоек һ. б.) урнаштыру;
- бинаның бөтен фасады комплекслы чишелешен исәпкә алып, проект документациясен эшләмичә, ике һәм аннан күбрәк керү юлларын урнаштыру (гамәлдәгеләрен исәпкә алып);
- зонада керү төркеме элементларының минималь норматив киңлеге булган урам-юл челтәре тротуарларын җиңел конструкцияләрдән (баскычлар, пандуслар, крыльцо, яшелләндерү), якын-тирә тротуарны 0,5 м га урнаштыру;
-күпфатирлы йортта биналарның милекчеләренең ризалыгын алмыйча, күпфатирлы йортта керү төркемен урнаштыру;
-торак урыны милекчесе ризалыгыннан башка керү төркемен урнаштыру өчен балконнан файдалану;
- вәкаләтле орган белән килешмичә, күпфатирлы йортларда урнашкан торак булмаган биналарның керү төркемнәрен үз белдеге белән урнаштыру.

Түбә

29. Биналар, корылмалар түбәсе, су бүлү системасы элементлары, төтен юлларын һәм вентиляция системаларын каплау төзек хәлдә булырга һәм теләсә нинди һава шартларында йортларда яшәүчеләр һәм җәяүлеләр өчен куркыныч тудырмаска тиеш.

30.Кышкы вакытта биналарның милекчеләре һәм башка хокук ияләре, шулай

ук күпфатирлы йортлар белән идарә итүче оешмалар тарафыннан түбәләрне кардан, боздан һәм боз сөңгеләреннән вакытында чистартып тору оештырылырга тиеш. Җәяүлеләр зоналарына чыга торган яклардагы түбәләрне кардан чистарту участокларны коймалап алу һәм барлык саклык чараларын күрү белән һәм тәүлекнең якты вакытында гына башкарылырга тиеш. Калган түбәдән, шулай ук яссы түбәләрдән карны эчке ишегалды территорияләренә ташлау зарур. Түбәдән җәяүлеләр юлына ташланган, җәмәгать транспортын көтү тукталышына, юл йөрү өлешенә кар һәм боз кичекмәстән чистартылырга тиеш.

31.Кар һәм боз өемнәре ташлаганда, боз сөңгеләре ташлаганда, түбәдә ремонт һәм башка эшләр башкарганда агач һәм куакларның, электр белән тәэмин итүнең һава линияләре, яктырту һәм элемтә линияләре, юл билгеләре, юл светофорлары, юл киртәләре, юл коймалары, җәмәгать транспортын көтү павильоннары, бинаның декоратив бизәлеше һәм инженерлык элементлары сакланышын тәэмин итүче чаралар күрелергә тиеш. Күрсәтелгән элементларга зыян килгән очракта, алар түбәне чистарткан һәм зыян күргән зат хисабына торгызылырга тиеш.

32.Биналарның, корылмаларның түбәләре су бүлүгә ия булырга тиеш, ул җәяүлеләргә агып төшә торган суның турыдан-туры әләгүенә юл куймый. Җәяүлеләр зоналары булган биналар ягыннан чыккан водостоклар, җәяүлеләр сукмакларыннан читкә китәргә тиеш.

33. Рөхсәт ителми:

- түбәне (көрәкләр, скрепкалар, ломнар), төзелеш материалларын, ремонт калдыкларын, файдаланылмый торган механизмнарны һәм башка предметларны түбә ябу өчен билгеләнгән биналар, корылмалар түбәсендә саклау;

Җир кишәрлекләрен карап тоту

34. Җир кишәрлекләре территорияләрен карап тоту үз эченә ала:

- көн саен чүп-чардан, яфраклардан, кардан һәм боздан җыештыру;

-обработку противогололедными материалами покрытий проезжей части дорог, мостов, улиц, тротуаров, проездов, пешеходных территорий;

- кар көрәү һәм себерү;

- кар һәм боз чыгару (кар-боз берәмлекләре);

-установку и содержание в чистоте и технически исправном состоянии контейнерных площадок, контейнеров для всех видов отходов, урн для мусора, скамеек, малых архитектурных форм и прочего;

-уборку, мойку и дезинфекцию мусороприемных камер, контейнеров (бункеров) и контейнерных площадок;

-отвод дождевых и талых вод;

-сбор и вывоз твердых бытовых, крупногабаритных и иных отходов;

-полив территории для уменьшения пылеобразования и увлажнения воздуха;

- яшел үсентеләрнең сакланышын тәэмин итү һәм аларны карау;

-восстановление нарушенных элементов благоустройства после строительства, реконструкции и ремонта объектов коммунального назначения, инженерных коммуникаций (сооружений), дорог, железнодорожных путей, мостов, пешеходных переходов, проведение реставрационных, археологических и других земляных работ;

- күзәтү һәм яңгыр кабул итү коеларын (яңгыр канализациясе), гамәлдәге дәүләт стандартлары таләпләренә туры китереп, җир асты коммуникацияләре коеларын (корылмаларын) карап тоту;

- содержание ограждений земельных участков, в том числе установку и содержание ограждений разрушенных (разобранных, сносимых) зданий, сооружений, исключающих возможность проникновения на территорию посторонних лиц и (или) размещения отходов в несанкционированных местах, а также обеспечение своевременной очистки их от грязи, снега и информационно-печатной продукции.

Юлларны карап тоту

35. Юлларны карап тотуны муниципаль заказны урнаштыру нәтиҗәләре буенча әлеге эш төрләрен уздыруга конкурсны откан махсус оешмалар башкара.

36. Юл территорияләрен карап тоту үз эченә ала:

- юлларны, тротуарларны, ясалма юл корылмаларын, квартал эчендәге юлларны ремонтлау;

- пычрак, чүп-чар, кар һәм боз (боз) тротуарлардан (җәяүлеләр зоналарыннан, юллардан) һәм юл йөрү өлешендә, ясалма юл корылмаларыннан җыештыру;

- юу һәм су сибү юл катламнары;

-китүе өчен газонами һәм яшел үсемлекләр;

-җәмәгать һәм тимер юл транспортының тышкы яктырту баганаларын һәм контакт челтәрен ремонтлау;

- кече архитектура формаларын ремонтлау һәм буяу;

- ясалма юл корылмалары составына керүче карау һәм яңгыр кабул итү коеларын, тау канауларын һәм ачык лотокларны урнаштыру, ремонтлау һәм чистарту;

-коймаларны, коймаларны, турникетларны, кече архитектура формаларын урнаштыру, ремонтлау һәм ел саен буяу.

37. Юл катламнарын саклау максатларында рөхсәт ителми:

- рельслар, бүрәнәләр, тимер балоклар, торбалар, кирпеч урамнарында төяү-бушату эшләре вакытында башка авыр әйберләр ташлау һәм аларны туплау;

- төзелеш материалларын һәм төзелеш калдыкларын машиналар йөрү өлешендә һәм тротуарларда ташлау һәм (яки) туплау.

38. Юлларны төзекләндерүнең аерым элементларына таләпләр:

- җәяүлеләр өчен тимер юл киртәләрен һәм тротуар баганаларын сезонлы буяу кышкы сезон тәмамланганнан соң, төзекләндерү айлыгы чорында башкарыла. Буяр алдыннан коймалар ремонтланырга, пычрактан чистартылырга, юылган һәм төзәтелгән булырга тиеш;

- барлык юл тамгасы заказчы тарафыннан билгеләнгән чират вакытында һәм тәртиптә юл тамгасы төшерү өчен расланган паспортлар (схемалар) нигезендә үтәлергә тиеш;

-юлларның юл тамгасы таләп ителгән төсләрне - яктылык-техник характеристикаларын, тоташтыру коэффициентын, эксплуатациянең бөтен чоры дәвамында мәйдан буенча саклануны тәэмин итәргә тиеш.;

- конструкцияләр һәм юл билгеләрен ныгыту системалары видимость шартларына һәм монтажлау мөмкинлекләренә карап сайлап алына;

- юл билгеләре төзек хәлдә булырга, вакытында чистартылырга һәм юылырга тиеш.

Вакытлыча билгеләнгән юл билгеләре аларны урнаштыру зарурлыгына китергән сәбәпләрне бетергәннән соң бер тәүлек эчендә төшерелә;

- визуаль-коммуникация системасы элементлары: Транспорт һәм җәяүлеләр хәрәкәте юнәлешләре күрсәткечләре, җирлекнең планлаштыру-структур элементлары күрсәткечләре юлларда һәм транспорт чишелешләрендә аларга хәрәкәт юнәлешен күрсәтү өчен билгеләнә;

Шәхси торак йортларны карап тоту һәм территорияне төзекләндерү

39. Шәхси торак йортларның милекчеләре (яки) яллаучылар (алга таба-торак йортларның хуҗалары), Әгәр законда яки килешүдә башкасы каралмаган булса, гамәлгә ашыралар:

- торак йортларның фасадларының, коймаларның (коймаларның), шулай ук йорт чикләрендәге башка корылмаларның тиешле торышы, аларны үз вакытында ремонтлау һәм буяу эшләре алып барыла.;

- торак йортта тиешле билгеләнгән номер билгесе;

- йорт территориясен тәртиптә тоту һәм тиешле санитар хәлдә тоту;

- йорт чикләрендә яшел үсентеләрне тәртиптә тоту, куаклар һәм агачларны санитар кисү, газүткәргечләрнең сак зонасында, кабельле һәм һава электр үткәргеч линияләрендә һәм башка инженерлык челтәрләрендә агачлар утыртуга юл куймаска;

-канауны һәм су агынты өчен торбаларны чистарту, язгы чорда кар суларын үтүне тәэмин итү;

- үзәкләштерелгән канализация, юын чокыры, бәдрәф булмаганда, бирелгән җир участогы чикләрендә җиһазлар санитар нормаларга туры китереп, аларны даими рәвештә чистартып, дезинфекциялэп тора.;

- каты һәм эре габаритлы калдыкларны махсус мәйданчыкларда урнаштырылган контейнерларга туплау;

- каты көнкүреш һәм зур габаритлы калдыкларны үз вакытында җыю һәм чыгару билгеләнгән тәртип нигезендә башкарыла.

40. Шәхси торак төзелеше территориясендә рөхсәт ителми:

- йорт яны территорияләрендә һәм алар янәшәсендәге территорияләрдә яфракларны, теләсә нинди төр калдыкларны һәм чүп-чарны яндыру;

- күмер, тара, утын, зур габаритлы калдыкларны, төзелеш материалларын, йорт яны территориясен өеп куярга;

- ишегалды корылмалары төзергә, йорт яны территориясеннән чокырларны төзекләндерергә;

- әлеге территориядә махсус транспорт һәм урып-җыю техникасыннан файдалану мөмкинлеген кыенлаштыра торган урам юлларында урнаштыру;

- территорияне төзекләндерү элементларын җимерергә һәм бозарга, сулыкларны чүпләргә;

- комплектланган (төзек булмаган) транспорт чарасын йорт яны территориясе артында сакларга;

- әйләнә-тирәне теләсә нинди калдыклар белән чүпләргә;

- су сиптерү җайланмаларын, сыек чистарткычлар агызуны, җитештерү һәм куллану калдыкларын машиналар йөрү өлешләренә чыгаруны билгеләргә.

Җир участогы хуҗасы тарафыннан хуҗалык корылмаларын төзү эшләре башкарылса, якындагы территориядә төзелеш материалларын вакытлыча (6 айга кадәр) саклау рөхсәт ителә. Шул ук вакытта автотранспортның йөрүе тәэмин ителергә тиеш.

Яңгыр канализациясе челтәрләрен, яңгыр сулары коеларын, су бүлү корылмаларын карап тоту

41.Карау һәм яңгыр кабул итү коелары, җир асты коммуникацияләре коелары, люклар (рәшәткәләр) ябык хәлдә булырга һәм транспорт һәм җәяүлеләрнең куркынычсыз хәрәкәтен тәэмин итүче төзек хәлдә булырга тиеш.

42.Кабул итү бүлмәләренең, тупикларның, күзәтү һәм башка коеларның һәм камераларның төзек техник торышында тотылуын, чистартылуын һәм урнаштыруны гамәлдәге дәүләт стандартлары таләпләре нигезендә аларның хуҗалары тәэмин итә.

43.Җирлектә магистраль һәм квартал эчендәге яңгыр канализацияләре челтәрләрен карап тоту һәм эксплуатацияләү шушы максатларга җирлек бюджетында каралган акчалар чикләрендә махсуслаштырылган оешмалар белән төзелгән килешүләр нигезендә гамәлгә ашырыла.

Яңгыр канализациясенең ведомство челтәрләрен карап тоту һәм эксплуатацияләү тиешле оешмалар хисабына башкарыла.

Хуҗасыз инженерлык коммуникацияләре һәм күзәтү коелары юлларны карап тотуны гамәлгә ашыручы махсус оешмалар тарафыннан тиешенчә куркынычсыз хәлдә булырга тиеш.

44. Яңгыр канализациясе коллекторларын саклап калу максатыннан, һәр якка коллектор күзеннән 2 метр сак зонасы урнаштырыла.

45. Яңгыр канализациясе коллекторларының сак зонасы чикләрендә, тиешле документларны рәсмиләштермичә һәм эксплуатацияләүче оешма, башка органнар белән язмача килешенмичә, гамәлдәге законнарда билгеләнгән очракларда рөхсәт ителми:

- җир эшләре башкару;
- яңгыр сулары канализациясе челтәренә зыян китерергә, су кабул итү люкларын җимерергә яки җимерергә;
- төзелешне тормышка ашырырга, сәүдә, хуҗалык һәм көнкүреш корылмаларын урнаштырырга;
- сәнәгать, көнкүреш калдыклары, чүп-чар һәм башка материаллар ташлау.

46. Урамнарны, биналарны, корылмаларны су белән тәэмин итү, су, канализация, яңгыр сулары җайланмалары, системалар, челтәр һәм корылмалар төзек булмау аркасында су агып чыккан бозлар барлыкка килү, шулай ук газоннарга, тротуарларга, урамнарга һәм ишегалды территорияләренә су агызу, суырту яки агызу рөхсәт ителми.

47. Җирлек территориясендә су коеларын һәм парлау мәйданчыкларын урнаштыру рөхсәт ителми.

48.Яңгыр кабул итә торган коелар рәшәткәләре даими чистартылган хәлдә булырга тиеш. Рәшәткәләр һәм коелар чүпләнми, аларның үткәрү сәләтен чикли. Яңгыр канализациясенең карау һәм яңгыр кабул итү коеларын профилактик

тикшерү һәм аларны чистарту елына ике тапкыр башкарыла. Карау һәм яңгыр кабул итү коеларын чистартканнан соң, чыгарылган пычратуларның барлык төрләре кичекмәстән чыгарылырга тиеш.

49.Карау коеларының люклары бер дәрәҗәдә хәрәкәт итү өлеше, тротуарлар, җәяүлеләр һәм велосипед юллары, яшел зоналар белән капланган булырга тиеш.

Карау коеларының машиналар йөрү өлеше, тротуарлар, җәяүлеләр һәм велосипед юллары, яшел зоналар, 2 см дан да артмаган, яңгыр кабул итү коелары белән тоташтырылу дәрәҗәсен 3 см дан да артмаска мөмкин.

50.Капкачлары яки рәшәткәләре җимерелгән яки юкка чыккан коммуникацион коелар, ачыкланганнан соң, челтәрне эксплуатацияләүче оешма тарафыннан киртәләнеп алынган, тиешле кисәтү билгеләре белән билгеләнгән һәм билгеләнгән вакытка алыштырылган булырга тиеш.

51.Инженерлык челтәрләрендә планлы эшләр башкарганда, канализация агымнары якындагы канализация челтәре, су һәм җылылык челтәрләреннән - яңгыр канализациясенә (булганда) агызыла. Юлга су агызу тыела.

Су агуның нәтиҗәләрен бетерү зыянлы инженерлык челтәрләре хуҗалары хисабына да башкарыла.

52.Яңгыр канализациясе челтәрләренең техник торышы (шул исәптән люкларны, рәшәткәләрне вакытында ябу) өчен җаваплылык эксплуатация оешмаларына йөкләнә.

Элемтә техник чараларын карап тоту

53. Биналарны инженер-техник яктан тәэмин итү өчен билгеләнгән элемтә, телевидение, радио, Интернет һәм башка шундый челтәрләрне урнаштыру Җир асты юлы белән (траншея, канал, тоннельләрдә) гамәлгә ашырыла.

54.Тышкы коммуникацияләрне биналарга башка ысул (һава, җир өсте) белән үткәрү эксплуатацияләүче оешмаларның тиешле техник шартларын алган очракта гына рөхсәт ителә.

55.Элмә элемтә линияләрен һәм һава-кабель кичүләрен беркетү сыйфатында файдаланырга рөхсәт ителми:

-автомобиль юлларын төзекләндерү элементлары: юл киртәләре, светофорлар, юл билгеләре урнаштыру өчен билгеләнгән элементлар һәм конструкцияләр;

-фасадлар, түбәләр, биналар һәм корылмалар (төтен юллары, вентиляция, күмәк телевидение һәм радио кабул итү системалары антенналары, фронтоннар, козыреклар, ишекләр, тәрәзәләр) элементлары.56. Рөхсәт ителми:

- бер бинадан икенчесенә һава юлы белән кабель сузганда юлларны кисү;

-бүлү муфт шкафыннан тыш кабель запасларын урнаштыру;

57.Милекчеләр (хуҗалар) техник элемтә чараларын (кабельләр, кабельләрне ныгыту элементлары, бүлү һәм муфт шкафлары һ.б.), шулай ук алар ярдәмендә тоташтырылган техник җайланмаларны тиешле хәлдә тотарга тиеш (өзеклекләр һәм/яки изоляция тышчасы булмау, буяу булмау, коррозия һәм/яки механик зыяннар булу, чыбыклар һәм/яки аларны ут баганаларына һәм электр тапшыру линияләренә беркетү).

Тышкы яктырту объектларын (чараларын) тоту

58. Тышкы яктырту элементларына яктырткычлар, кронштейннар, терәкләр, чыбыклар, кабельләр, туклану чыганаклары (шул исәптән җыюлар, туклану пунктлары, идарә тартмалары) керә.

59.Урамнар, юллар, җәяүлеләр тротуарлары, торак кварталлар, ишегаллары, предприятие, учреждение, оешма территорияләре, шулай ук аншлаглар һәм иҗтимагый һәм торак биналарның номер билгеләре, юл билгеләре һәм күрсәткечләре, җирлек мәгълүматы элементлары һәм витриналар тәүлекнең караңгы вакытында яктыртылырга тиеш.

60. Биналарның һәм корылмаларның милекчеләре, милек рәвешләренә карамастан, биналарның һәм корылмаларның архитектур-сәнгати яктыртылышы булуын һәм эшләвен проектлар нигезендә тәэмин итәргә тиеш.

61.Төп мәйданнарда, магистральләрдә һәм урамнарда, транспорт тоннельләрендә функциясез яктырткычлар саны 3% тан артмаска тиеш, башка җирлек территорияләрендә (район әһәмиятендәге урамнар, ишегалды территорияләре) - 5%, Җир асты җәяүлеләр кичүендә - 10%, көндез дә, кичке һәм төнге режимда (10% ка яктырткычлар кертелмәгән).

62. Сафтан чыккан терекөмешле газ разрядлы лампалар бу максатлар өчен махсус билгеләнгән биналарда сакланырга һәм утильләштерү өчен махсус предприятиеләргә чыгарылырга тиеш

Әлеге төр лампаларны җирлек чүплекләренә, чүп эшкәртү заводларына чыгарырга ярамый.

63.Металл терәкләр, кронштейннар һәм тышкы яктырту җайланмаларының башка элементлары чисталыкта булырга, крена, коррозия учакларына ия булмаска һәм кирәк булган саен милекчеләр (хуҗалары, кулланучылар) белән буялырга, әмма өч елга бер тапкырдан да ким булмаска тиеш, һәм төзәтү хәлендә булырга тиеш.

64.Тышкы яктыртуның бердәм системасына тоташтырылган урам һәм йорт яны утларын карап тоту һәм ремонтлау эшен вәкаләтле орган яисә махсуслаштырылган оешма башкара, ул муниципаль заказны урнаштыру нәтиҗәләре буенча әлеге төр эшләрне башкаруга конкурс ота.

Торак йортларның кереш бүлү җайланмаларына тоташтырылган йорт яны утларын карап тоту һәм ремонтлау эшләрен идарәче оешмалар башкара.

65.Тышкы яктырту баганалары, җәмәгать (тимер юл) транспортының контакт челтәре терәкләре, саклагыч, бүлү киртәләре, юл корылмалары һәм юл җиһазлары элементлары буялырга, язулардан һәм теләсә нинди Мәгълүмати-басма продукциядән чистартылырга, төзек хәлдә һәм чисталыкта булырга тиеш.

66.Тышкы яктырту баганаларын, җәмәгать (тимер юл) транспортының контакт челтәре терәкләрен алыштырганда әлеге конструкцияләр өч тәүлек дәвамында сүтеп алынырга һәм челтәр хуҗалары тарафыннан чыгарылган булырга тиеш.

Тышкы яктырту баганаларын чыгару юллардагы терәк хуҗасы тарафыннан кичекмәстән башкарыла, калган территорияләрдә - мондый кирәклек ачыкланган мизгелдән (демонтаж) бер тәүлек эчендә башкарыла

67.Ут баганалары һәм җәмәгать (тимер юл) транспортының контакт челтәре терәкләрендә урнашкан барлык элементларның һәм объектларның төзек һәм куркынычсыз торышы һәм тышкы кыяфәте өчен әлеге терәкләрнең милекчесе (хуҗасы) җавап бирә.

68.Үткәргечләрнең текә ярлары, терәк, изоляторлар булган очракта тышкы яктырту җайланмаларыннан файдалану рөхсәт ителми.

Тышкы яктырту җайланмалары эшендә электр чыбыкларын өзү яки

терәкләрне зарарлау белән бәйле җитешсезлекләрне ачыклаганнан соң кичекмәстән бетерергә кирәк.

69.Чыбыкларны һәм кабельләрне челтәрләргә һәм тышкы яктырту җайланмаларына үз белдегең белән тоташтыру һәм тоташтыру рөхсәт ителми.

70. Тышкы яктырту объектлары яки тышкы яктырту чаралары белән җиһазландырылган объектларның милекчеләре (хуҗалары), шулай ук тышкы яктырту объектларына (чараларына) хезмәт күрсәтүче оешмалар бурычлы:

- урамнарны, юлларны тиешенчә яктыртуны, терәкләр һәм яктырткычларның, яктырту җайланмаларының сыйфатын күзәтеп торырга, бозылган яки зыян күргән очракта үз вакытында ремонт ясарга;

- билгеләнгән тәртип нигезендә утны кабызуны һәм сүндерүне күзәтеп торырга;

- тышкы яктыртуны урнаштыру, тоту, урнаштыру һәм эксплуатацияләү кагыйдәләрен үтәргә;

- тышкы яктырту фонарьларын вакытында алыштыру зарур.

Кече архитектура формаларының эчтәлеге

72. Кече архитектура формаларына монументаль-декоратив бизәү элементлары, мобиль һәм вертикаль яшелләндерү җайланмалары, су җайланмалары, муниципаль җиһазлар, авыл җирлеге территориясендә коммуналь-көнкүреш һәм техник җайланмалар керә.

73. Кече архитектура рәвешләрен карап тоту бирелгән җир кишәрлекләре чикләрендә, гомуми файдаланудагы территорияләрдә җир кишәрлекләре хокукына ия булучылар тарафыннан гамәлгә ашырыла - муниципаль заказны урнаштыру нәтиҗәләре буенча әлеге төр эшләрне башкаруга конкурс откан оешма белән килешү нигезендә вәкаләтле орган тарафыннан тәэмин ителә.

74. Кече архитектура формалары хуҗалары бурычлы:

- үз эченә кече архитектура формалары чисталыкта һәм исправном торышы;

- язгы чорда кече архитектура формаларына планлы тикшерү ясау, аларны иске буяудан, тутыктыргычтан, юдыртудан, буяудан арындыру, шулай ук ватылган элементларны алмаштыру;

- кышкы чорда кече архитектура формаларын, шулай ук аларга кардан һәм боздан якын килү юлларын чистарту;

-өслекле комлыклар ясау, комлыклардагы комны елга бер тапкырдан да ким булмаган күләмдә алмаштыру.;

- балалар, спорт, хуҗалык мәйданчыклары һәм ял мәйданчыклары җиһазларының конструктив элементларының ныклыгы, ышанычлылыгы һәм куркынычсызлыгы таләпләренә туры килүен күзәтеп торырга;

- фонтаннар эшләгән чорда су өслеген көн саен чүп-чардан арындырырга.

75. Рөхсәт ителми:

- кече архитектура формаларын тиешенчә файдаланмаска (балалар уен мәйданчыкларын, спорт мәйданчыкларында кием киптерү һ. б.);

-кече архитектура формаларында теләсә нинди Мәгълүмати-басма продукцияне эләргә һәм ябыштырырга;

-җимерергә һәм повреждать кече архитектура формалары һәм аларның конструктив элементлары;

- фонтаннарда коенырга.

Стационар булмаган объектларны карап тоту

76.Стационар булмаган объектларны урнаштыру мондый объектларны муниципаль хокукый акт белән билгеләнгән тәртиптә урнаштыру схемасы буенча гамәлгә ашырыла.

77.Җир кишәрлеген арендалау килешүе вакыты чыккач, стационар булмаган объект арендатор тарафыннан сүтелергә, ә җир участогы азат ителгән һәм беренчел халәткә китерелгән булырга тиеш.

78.Стационар булмаган объектларның милекчеләре булган юридик һәм физик затлар бурычлы:

- аларны ремонтлау һәм буяу. Ремонт тышкы кыяфәтне һәм проект документлары белән билгеләнгән төсләр чишелешен исәпкә алып башкарылырга тиеш;

- стационар булмаган объектлар янында урналар урнаштырырга, чүплекләрне көн дәвамында калдыклардан арындырырга, әмма тәүлегенә бер тапкырдан да ким булмаган санда чүплекләрне елга бер тапкыр буярга кирәк.

79. Рөхсәт ителми:

- стационар булмаган объектларга проектларда каралмаган корылмалар, козыреклар, навеслар һәм башка конструкцияләр төзү;

- стационар булмаган объектлар янында сәүдә-суыткыч җиһазларын урнаштыру;

- стационар булмаган объектлар янында һәм аларның түбәләрендә таралар, товарлар, детальләр, көнкүреш һәм җитештерү характерындагы башка предметларны складка, шулай ук стационар булмаган объектларны склад максатлары өчен кулланырга;

- стационар булмаган объектлар арасындагы янгынга каршы разрывларны җиһазлар, калдыклар белән тәэмин итү.

Төзелеш эшләрен башкару урыннарын карап тоту

80.Төзелеш мәйданчыкларын карап тоту, төзекләндерү эшләре тәмамланганнан соң, ремонт, төзелеш һәм башка төр эшләрне торгызу төзүчегә йөкләнә.

Эшләр алып барылмый торган төзелеш объектлары төзелеш челтәрләре белән ябылырга тиеш

81. Төзелеш, ремонт һәм башка төр эшләр башланыр алдыннан, шулай ук төзелеш, ремонт һәм башка төр эшләрне башкару чорында кирәк:

- Башкарма комитетның хокук актлары таләпләренә туры китереп, төзелеш мәйданы территориясенең бөтен периметры буенча типлаштырылган койма урнаштыру;

- төзелеш мәйданчыгы коймаларының гомуми тотрыклылыгын, ныклыгын, ышанычлылыгын, эксплуатацион куркынычсызлыгын тәэмин итәргә;

- төзелеш мәйданчыгы коймаларының тиешле техник торышын, аның чисталыгын күзәтеп торырга, вакытында пычрактан, кардан, боздан, Мәгълүмати-басма продукциядән һәм граффитидан арындырырга;

-төзелеш мәйданы территориясенә кергәндә, гамәлдәге төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре таләпләренә җавап бирүче төзелеш объектының мәгълүмати щитын урнаштырырга һәм аны тиешле хәлдә тотарга;

- төзелеш мәйданы периметры буенча тышкы яктыртуны тәэмин итү;

- төзелеш мәйданына илтүче юлларны, мәйдан эчендәге юлларны һәм чыгу

урыннарында транспорт чараларының көпчәкләрен чистарту яки юдыру пунктларын, урамнарның (юлларның) йөрү өлешенә пычрак һәм чүп-чар чыгаруга юл куймый торган юллар белән җиһазландырырга.;

-төзелеш мәйданчыгы территориясендә каты көнкүреш, эре габаритлы һәм төзелеш калдыклары җыю өчен контейнерлар һәм (яки) бункерлар булуны тәэмин итәргә;

- төзелеш мәйданчыгыннан каты көнкүреш, эре габаритлы һәм төзелеш калдыкларын билгеләнгән тәртиптә чыгаруны оештыруны тәэмин итәргә;

- төзелеш мәйданчыгы территориясеннән чистартылган һәм калдыклар булмаган карны билгеләнгән тәртиптә килештерелгән махсус билгеләнгән урыннарга чыгаруны тәэмин итәргә;

- эшләр башкарганда гамәлдәге җир асты инженерлык коммуникацияләрен, тышкы яктырту челтәрләрен, яшел үсентеләрне һәм кече архитектура формаларын саклауны тәэмин итәргә.

82.Төзелеш материаллары, җиһазлар, автотранспорт һәм күчмә механизмнар, ярдәмче бүлмәләр, эшчеләр һәм хезмәткәрләрне вакытлыча урнаштыру өчен көнкүреш вагончыклары, төзелеш калдыкларының транспорт партияләрен вакытлыча саклау һәм туплау урыннары төзелеш оешмалары проекты нигезендә төзелеш мәйданчыклары чикләрендә урнаштырыла.

83. Рөхсәт ителми:

-гражданнарның шәхси һәм иҗтимагый иминлеген тәэмин итү белән бәйле коткару, авария-торгызу һәм башка кичектергесез эшләрдән тыш, 23.00 сәгатьтән 7.00 сәгатькә кадәр, тынлыкны бозу белән бәйле төзелеш, ремонт, төяү-бушату һәм башка эшләрне оештыру һәм үткәрү.;

- Башкарма комитетның тиешле рөхсәтеннән (күрсәтмәләреннән) башка юлларның һәм тротуарларның машиналар йөрү өлешен тарайту яки ябу;

- чүп-чарны яндырырга һәм төзелеш калдыклары утильләштерергә.

Җирләү урыннарын карап тоту

84.Җирләү урыннарын этик, санитар һәм экологик таләпләр нигезендә карап тоту федераль законнар һәм муниципаль хокукый акт белән билгеләнгән җирләү урыннарын карап тоту кагыйдәләре нигезендә гамәлгә ашырыла.

85.Җирләү урыннарын санитар тәртиптә тоту муниципаль заказны урнаштыру нәтиҗәләре буенча әлеге төр эшләрне үткәрү буенча конкурс откан махсуслаштырылган оешма башкара.

86.Җирләү урыннарын карап тотуга карата таләпләр:

- зиратлардагы җәмәгать бәдрәфләре чиста һәм төзек хәлдә булырга тиеш. Урны территорияләрендә җәмәгать бәдрәфләре булырга тиеш чистартылган;

- зираттагы чүп-чар контейнерлары һәм чүп савытлары чистартылырга тиеш. Калдыклар тупланган очракта, 3 көнгә кимендә бер тапкыр чыгарылырга тиеш;

-ауган һәм авария хәлендә агач утыртмалары булу рөхсәт ителми. Авария хәлендәге агач үсентеләре ачыкланган мизгелдән бер тәүлек эчендә сүтелергә тиеш;

- шәхесләре куелмаган каберләр яки үлгәннәрнең каберләре пычрактан һәм

чүп-чардан чистартылырга, холмик һәм кабер белән җиһазландырылырга тиеш.

87.Кышкы чорда җирләү урыннарын карап тоту үзенчәлекләре:

- зиратларның үзәк юллары, керү юллары, тротуарлар киңәйтелергә һәм кардан чистартылырга тиеш. Боз катламнары булмаган килеш тигез кар өеме булу рөхсәт ителә;

- үзәк юллар, подъезд юллары, тротуарлар бозлавыкка каршы материаллар белән эшкәртелергә тиеш. Юл һәм тротуарларның машиналар йөрү өлешен кар явудан соң ук эшкәртү башланырга тиеш;

-иң беренче чиратта кар чыгару, боз өю һәм Үзәк һәм керү юлларыннан кар-боз муниципаль берәмлекләрен бетерү зарур;

-җәяүлеләр җирләү урыннарында бозлавыкка каршы материаллар куллану, юллардан чистартылган кар һәм бозны каберләргә, газоннарга, куакларга туплау рөхсәт ителми.

88. Җәйге чорда җирләү урыннарын карап тоту үзенчәлекләре:

-үзәк юллар, керү юллары, тротуарлар, каберләр арасындагы юллар һәм җирләү урыннарында башка территорияләр төрле пычрактан чистартылырга тиеш.;

-яшел үсентеләрне санитар кисү, агач-куак үсемлекләрен чүп-чардан арындыру чаралары ел саен үткәрелергә тиеш.

89.Күмелү урынын, кабер өстендәге корылманы (хачлар, һәйкәлләр, плитәләр, склепалар һ.б.) карау, чәчәкләр һәм декоратив куаклар утырту, аны Колумбиядә карау ире(ай), туганнары, вафат булган затның законлы вәкиле яки мәҗбүри санитар таләпләрне үтәп башка зат тарафыннан башкарыла.

Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау тукталышларын карап тоту

90.Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау тукталышларын карап тоту (алга таба - стоянка) гамәлдәге төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре, шулай ук әлеге Кагыйдәләр нигезендә стоянканы урнаштыру өчен бирелгән җир кишәрлегенә (алга таба-хуҗасы) ия була.

91. Хуҗалары бурычлы:

-тукталышларның бөтен периметры буенча койма урнаштыру, ул механик йогынтыларга һәм тышкы мохит йогынтысына тотрыклы булырга тиеш;

-тукталыш коймаларының тиешле техник торышын, аларның чисталыгын күзәтеп торырга, вакытында пычрактан, кардан, боздан, Мәгълүмати-басма продукциядән арындырырг;

- тукталышлар территорияләрендә һәм тукталышларга якын территорияләрдә материаллар, комплектланган транспортны, төрле конструкцияләрне саклау, саклауга юл куймаска;

-тукталышлар территориясен утның тигез бүленешен тәэмин итүче тышкы яктырту белән җиһазландырырга, гамәлдәге нормалар һәм кагыйдәләрнең таләпләренә туры килә торган;

-ягулык-майлау материалларына ия булган автомобильләрне юдырту һәм автомобильләрнең тукталышына юл куймаска;

- тукталыш территорияләрен санитар һәм янгынга каршы кагыйдәләрне үтәп тоту.

- даими рәвештә санитар эшкәртү һәм чистарту, калдыкларны җыю өчен контейнерлар (чүплекләр) урнаштыру, каты көнкүреш калдыкларын, карны даими

чыгаруны тәэмин итү;

- инвалидларның тукталышлар территориясенә тоткарлыксыз үтеп керә алуын тәэмин итәргә. Инвалидлар «Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында»1995 елның 24 ноябрендәге 181-ФЗ номерлы Федераль законның 15 статьясы нигезендә махсус автотранспорт чараларын парковка өчен бушлай файдалана.

Җирлек территориясен бәйрәмчә бизәү

92.Җирлек территориясен бәйрәмчә бизәү дәүләт һәм башка бәйрәмнәр, истәлекле вакыйгалар белән бәйле чаралар үткәрү чорында башкарыла.

Бәйрәм бизәлеше дәүләт һәм муниципаль флагларны, лозунгларны, гирляндаларны, панноларны, декоратив элементлар һәм композицияләр, стендлар, трибуналар, эстрада урнаштыруны, шулай ук бәйрәм иллюминациясе урнаштыруны үз эченә ала.

Бәйрәм бизәлеше элементларын ясаганда һәм урнаштырганда юл хәрәкәтен көйләүнең техник чараларын төшерергә, җимерергә һәм аларның күрүчәнлеген начарайтырга рөхсәт ителми.

IV. Җирлек территорияләрен җыештыру тәртибе, төзекләндерү эшләре исемлеген һәм аларны вакытында үтәү

Җирлек территориясен җыештыру һәм карап тотуга карата гомуми таләпләр

93. Авыл җирлеге территориясен җыештыру һәм карап тоту эшләре алып барыла:

1) җәйге чорда-15 апрельдән 14 октябрьгә кадәр;

2) кышкы чорда - 15 октябрьдән 14 апрельгә кадәр.

Күрсәтелгән срокларга, һава шартларына карап, Башкарма комитет тарафыннан төзәтмәләр кертелергә мөмкин.

94.Җирлек территориясен җыештыру эшләре үткәрү юлы белән башкарыла:

1) җирлек территориясен карап тоту, җыештыру буенча системалы эшләр;

2) Башкарма комитетның хокукый актлары нигезендә бердәм массакүләм чаралар (өмәләр).

95.Авыл җирлеге территориясен җәйге чорда чистарту, чистарту, су сибү, себерү, себерү, җирлекне карап тоту буенча башка эшләрне башкару юлы белән җирлек территориясенең пычрануын һәм тузанлануын киметү максаты белән башкарыла һәм үз эченә ала:

-ясалма өслекле территорияләрне себерү (коры һава шартларында су сибү), урам-юл челтәре объектларының тузанын һәм юл катламнарын юдыру һәм ясалма өслекле, яңгыр сулары канализациясе белән җиһазланган башка территорияләр. Юл катламнарын, мәйданнарны, тротуарларны һәм ясалма өслекле башка территорияләрне юу катламның бөтен киңлегенә башкарыла;

-яңгыр канализациясе рәшәткәләрен чистарту;

- барлык территорияләрдән чүп җыю;

-ел саен, 1 июньгә кадәр, кече архитектура формаларын, бакча һәм урам мебельләрен, чүплекләрне, спорт һәм балалар мәйданчыкларын, коймаларны, бордюрларны буяу;

-гомуми файдаланудагы территорияләрдә, чикләнгән территорияләрдә һәм

махсус билгеләнештәге яшелләндерелгән территорияләрдән тыш, үләнне (үлән биеклеге 15 см дан артык булганда) вакытында чабу һәм тәүлек дәвамында чабылган үләнне җыештыру;

- листопад чорында-тәүлегенә бер тапкыр коелган яфракларны җыю һәм чыгару;

- бордюр янында лотокларны юдырганнан соң чүп-чардан арындыру.

96. Гомуми файдалану территориясен кышкы чорда җыештыру үз эченә ала:

-юл катламнарын һәм тротуарларны кардан, боздан һәм чүп-чардан чистарту;

-- тайгаклык яки бозлавык барлыкка килгәндә-Комлы җәяүлеләр зоналарына, баскычларга сибелгән очракта, юл катламнарын бозлавыкка каршы материал белән эшкәртү;

- язгы чорда-карның йомшаруы һәм кар суларын чыгаруны оештыру.

97.Авыл җирлеге территориясендә башкарыла торган урып-җыю эшләренең технологиясе һәм режимнары һава шартларына карамастан, Транспорт чараларының һәм җәяүлеләрнең тоткарлыксыз хәрәкәтен тәэмин итәргә тиеш.

98. Җәяүлеләр тротуарларын, җир өсте кичүләрен, баскычларны кышкы чорда чистарту үзенчәлекләре:

- кар яву чорында җәяүлеләр тротуарлары, баскычлар бозлавыкка каршы материаллар белән эшкәртелергә һәм чистартылырга тиеш;

- бозлавыкка каршы материаллар белән беренче чиратта баскычлар, аннан тротуарлар эшкәртелә.

Бозлавыкка каршы материаллар белән эшкәртү вакыты тайгылыш табылганнан соң дүрт сәгатьтән артмаска тиеш;

-чүп-чар һәм химик реагентлар белән пычранмаган коры кар, газонга яки бу максатлар өчен алдан билгеләнгән урыннарга, яшел үсентеләр сакланган һәм Кар сулар агуны тәэмин иткән очракта, чүп-чар ташлау рөхсәт ителә.

99. Җирлек территориясендә рөхсәт ителми:

- урамнарда, мәйданнарда, яшел үсентеләр булган участокларда, скверларда, паркларда, газоннарда, пляжларда һәм башка гомуми файдаланудагы территорияләрдә чүп-чардан арындыру;

- гамәлдәге законнар нигезендә бүлеп бирелгән җирләү урыннарыннан читтә гомуми файдалану территорияләрендә мемориаль кабер корылмалары (истәлекле Корылмалар, киртәләр) билгеләргә;

- әлеге максатлар өчен каралмаган урыннарда, шул исәптән муниципаль җәмәгать транспорты маршрутларының соңгы пунктларында транспорт чараларын юу, чистарту һәм техник хезмәт күрсәтү;

- биналарны һәм корылмаларны төзекләндерү элементлары, һәйкәлләр, мемориаль такталар, агачлар, куаклар, кече архитектура формалары һәм башка төзекләндерү элементларын ватарга һәм җимерергә, шулай ук аларны үз белдеге белән үзгәртеп корырга, үзгәртеп корырга һәм үзгәртеп корырга, үзгәртеп корырга;

- язулар, рәсемнәр ясау, Мәгълүмати-басма продукцияне ябыштыру һәм элү, җәмәгать транспортын көтү тукталышларында, стена, баганалар, коймалар (коймалар) һәм әлеге максатлар өчен каралган башка объектларда граффити алып бару;

-бирелгән җир участокларының чикләре һәм (яки) киртәләре чикләреннән читтә күчемсез милекне складларга һәм сакларга;

- тротуарларда, газоннарда, юлларда сәүдә әйберләрендә, сәнәгать товарларын һәм башка сәүдә предметларын урнаштыру һәм складлау;

- билгеләнмәгән урыннарда кар өю;

- тимер-бетон блоклар, баганалар, коймалар, шлагбаумнар, Корылмалар һәм башка җайланмалар ярдәмендә юлларны һәм тротуарларны үз белдеге белән ябарга.

100. Санкцияләнмәгән урыннарда калдыклар урнаштырган затлар үз хисабына әлеге территорияне җыештырырга һәм чистартырга, ә кирәк булганда җир кишәрлеген рекультивацияләргә тиеш.

20 тәүлек дәвамында рөхсәтсез урында калдыклар урнаштыручы зат ачыкланмаган очракта, калдыкларны бетерү һәм санкцияләнмәгән чүплекләр территорияләрен рекультивацияләү әлеге территорияне җыештырган өчен җаваплы оешмалар (яисә калдыкларны чыгаручы махсус оешма (әгәр бу төр хезмәт күрсәтү килешүдә каралган булса) тарафыннан башкарыла.

101.Билгеләнгән тәртиптә бирелмәгән һәм муниципаль милектә булган җир кишәрлекләрендә (территорияләрдә) табигый барлыкка килгән чүплекләрне бетерү вәкаләтле орган тарафыннан тәэмин ителә.

Җирле әһәмияттәге автомобиль юлларын җыештыру

102. Җирле әһәмияттәге автомобиль юлларын (алга таба - юлларны) чистарту машиналар йөрү өлешен, тротуарларны, парковкаларны (парковка кисәләрен), җәмәгать транспортын көтү тукталышларын, ясалма юл корылмаларын пычрактан, чүп-чардан, кардан һәм боздан даими чистарту буенча чаралар комплексын үз эченә ала.

103.Язгы-җәйге чорда юлларны юу, су сибү, тузанны бетерү, себерү һ. б. үз эченә ала.

Көзге-кышкы чорда юлларны җыештыру, кар һәм боздан чистарту, пычрак, ком-тоз катнашмасы белән юллар салу, тротуарларны коры ком белән суюны күздә тота.

104. Юл буенда урнашкан чүплекләрне көнгә бер тапкырдан да ким түгел, тукталыш мәйданчыкларында - көнгә ике тапкыр чистарталар.

105.Җәмәгать транспортын көтү павильоннары тузылмаска, буялмаска, юынырга, санкцияләнмәгән Мәгълүмати-басма продукциядән, граффити чистартылырга тиеш. Кышкы чорда кардан чистартылырга тиеш.

106. Аерым элементлар буенча юлларны җәйге җыештыруга таләпләр:

- машиналар йөрү өлеше бөтен киңлеккә төрле пычратулардан һәм юдыртудан тулысынча чистартылырга тиеш. Җайга салу линияләре белән билгеләнгән төп, резерв полосалар ком һәм вак чүп-чардан даими чистартылырга тиеш;

-ике метрлы лоток зоналарына грунт-ком нанослары һәм пычратулар булырга тиеш түгел. Махсус машиналарның эш цикллары арасында ком кисәкләре һәм төрле вак-төяк чүп-чар белән зур булмаган пычрану рөхсәт ителә;

- юл кырыйлары зур габаритлы калдыклардан һәм башка чүп-чардан чистартылырга тиеш;

107.Юлларны кышкы җыештыру буенча таләпләр:

- кышкы чорда юлларны җыештыру үз эченә ала:

кардан һәм боздан чистарту, җәмәгать транспортын көтү тукталышлары, юыну, кар көртләреннән чистарту һәм кар чыгару;

108. Рөхсәт ителми:

- тротуарларга, юлларның һәм юлларның йөрү өлешенә кар, боз, квартал эчендәге юллардан, ишегалды территорияләреннән, предприятие, оешма территорияләреннән, төзелеш мәйданчыкларыннан, сәүдә объектларыннан чистартылган бозга 8.00 сәгатьтән соң, шулай ук юл йөрү өлешен җыештыручы зат белән килешү булмаганда хәрәкәт итәргә яисә хәрәкәт итәргә;

- тротуарларда, җәмәгать транспортын көтү тукталышларында, паркларда, скверларда, ишегалларында һәм башка җәяүлеләр зоналарында һәм яшел үсентеләр булган территорияләрдә техник тоз һәм сыек хлорлы кальций кулланырга;

- билгеләнгән тәртиптә килешмәгән урыннарда карны чыгару һәм саклау;

- формалаштырырга кар валы:

- юллар һәм урамнар киселешләрендә бер дәрәҗәдә һәм өчпочмак зонасында тимер юл кичүләре янында;

- җәмәгать транспортын көтү тукталышларыннан 20 м якынрак;

-транспорт киртәләре яисә югары бордюр белән җиһазландырылган юл участокларында;

- тротуарларда;

- якын-тирә территорияләргә керү юлында;

- юлларга автотранспортның көпчәкләре белән грунт һәм пычрак чыгару;

- грунт, чүп-чар, төзелеш материаллары, җиңел тара, агачларны брезент белән капламыйча яисә юлларның пычрануын булдырмый торган башка материал белән ташу, шулай ук төзелеш катнашмаларын һәм измәләрен (шул исәптән цемент-ком эремәсе, известь, бетон катнашмалары), аларны юлга, тротуар, юл читенә яки юл янындагы газон полосасына сую мөмкинлеген булдырмый торган чаралар күрмичә генә транспортлау.

Кешеләр күпләп ял итү
урыннарын санитар чиста тоту һәм төзекләндерү

109. Кешеләр күпләп ял итү һәм ял итү урыннарына керә:

- мәйданнар, парклар, скверлар, бульварлар, яр буйлары, авыл урманнарында оештырылган ял урыннары, пляжлар;

- актив ял итү һәм тамаша чаралары урыннары-стадионнар, уен комплекслары, ачык сәхнә мәйданчыклары һ. б;

- сәүдә объектлары (ваклап сату базарлары, сәүдә комплекслары, стационар булмаган ваклап сату челтәрләре комплекслары), җәмәгать туклануы, социаль-мәдәни билгеләнештәге, көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары территорияләре;

- административ һәм иҗтимагый биналар, учреждениеләр янындагы территорияләр.

110.Паркларны, скверларны, бульварларны, яр буйларын һәм гомуми кулланылыштагы башка территорияләрне җыештыру:

- кышкы чорда паркларда, бакчаларда, скверларда, бульварларда, яр буйларында һәм башка ял зоналарында юлларны чистартканда, химик реагентлар булмаган вакытлыча кар өю рөхсәт ителә.

111. Ваклап сату базарларын җыештыру һәм санитар тоту:

ваклап сату базарлары территорияләре (алга таба - базар) төзекләндерелергә,

бәдрәфләр, хуҗалык һәм контейнер мәйданчыклары, контейнерлар һәм чүп савытлары белән җиһазландырылырга, каты өслекләр һәм яңгыр һәм Кар сулары агу өчен уклоннар булырга, шулай ук су һәм канализация булырга тиеш;

- базар территориясен һәм аның янәшәсендәге территорияне төп җыештыру эшләре аның ябылганнан соң башкарыла. Көндез каты көнкүреш калдыклары белән тулган чүп-чарларны патрульле җыештыру һәм чистарту эшләре алып барыла;

- елның җәйге чорында базар территориясендә атна саен дымлы җыештыру мәҗбүри рәвештә башкарыла;

- базар территориясе 40 кв. м мәйданга бер урна исәбеннән урналар белән җиһазландырыла, өстәвенә, алар арасындагы ара линия буенча 10 метрдан артмаска тиеш;

112.Базар территориясендә урнашкан сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү оешмалары, киосклар, сәүдә палаткалары һәм павильоннар эшчәнлеге, каты көнкүреш калдыкларын чыгару һәм урнаштыру буенча хезмәтләр күрсәтүгә килешү төземичә рөхсәт ителми.

113.Сәүдә һәм (яки) җәмәгать туклануы объектларын җыештыру һәм санитар тоту:

- сәүдә һәм (яки) җәмәгать туклануы объектлары территорияләрен тәүлегенә кимендә ике тапкыр (иртән һәм кич) җыештыру эшләре алып барыла. Көндез патрульле җыештыру һәм калдыклар белән тулган чүплекләрне һәм чүп-чар җыю урыннарын чистарту эшләре башкарыла;

-сәүдә һәм (яки) җәмәгать туклануы объектларына керү юлында кимендә ике урна билгеләнә;

- калдыкларны чыгару тәэмин ителә.

114.Башка сәүдә мәйданчыклары, стационар булмаган вак-төяк челтәре, социаль-мәдәни билгеләнештәге объектлар территорияләрен җыештыру, аларны ябканнан Соң, елның җылы вакытында мәҗбүри рәвештә су сибеп башкарыла. Агымдагы урып-җыю көн дәвамында башкарыла. Көн саен каты көнкүреш калдыкларын чыгару тәэмин ителә.

115. Кешеләр күпләп ял итү һәм ял итү урыннарын төзекләндерү:

-кешеләр күпләп ял итә һәм ял итә торган урыннар территориясендә төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлеге каты өслек төрләрен (плитка куәте яки асфальт рәвешендә), өслекләрне бәйләү элементлары, яшелләндерү, эскәмияләр, чүп-чар өчен кече контейнерлар, урам техник җиһазлары, яктырту җиһазлары, архитектура-декоратив яктырту җиһазлары, авыл җирлеге мәгълүматын йөртүчеләр, яшелләндерү участокларын саклау элементлары (металл киртәләр, махсус капламалар төрләре һ. б.) үз эченә ала;

- пляжлардан тыш, кешеләр күпләп ял итә һәм ял итә торган урыннарның барлык территорияләре дә каты өслеккә ия булырга тиеш;

- кешеләр күпләп ял итә һәм ял итә торган урыннар территорияләрендә яшелләндерү участокларын чәчәк түтәлләре, газоннар, ялгыз, төркемләп, рядовой утыртмалар, вертикаль, многоярусслы, мобиль яшелләндерү формалары рәвешендә проектларга кирәк;

- кешеләр күпләп ял итә торган урыннар бәдрәфләр урнаштыру һәм аларны карап тотуга куелган таләпләрне үтәп, җиһазландырылган һәм эшләп килүче бәдрәф бүлмәләре белән тәэмин ителергә тиеш;

- фонтаннарны, буаларны, елга ярларын, ял итү яки кешеләр күпләп була торган урыннарны чистартып торырга тиеш;

- массакүләм чаралар үткәргәндә, аларны оештыручылар чараны үткәрү урынын җыештыруны һәм төзекләндерүне тәэмин итәргә тиеш. Чараны үткәрү урынын җыештыру һәм төзекләндерү эшләрен торгызу тәртибе билгеләнгән тәртиптә чараны үткәрүгә тиешле рөхсәт алу стадиясендә билгеләнә.

116. Кешеләр күпләп ял итә һәм ял итә торган урыннар территорияләрендә рөхсәт ителми:

- моның өчен билгеләнмәгән урыннарда савытларны һәм сәүдә җиһазларын сакларга, складларга;

- территорияне җитештерү һәм куллану калдыклары белән пычрату;

- автотранспорт чараларын юарга һәм ремонтларга, файдаланылган ягулык-майлау сыекчаларын агызырга;

-автостоянкалар, гаражлар, аттракционнар урнаштыру, билгеләнгән тәртипне бозып реклама конструкцияләре урнаштыру;

-газоннарга, табигый һәм ясалма яшелләндерү объектларына зыян китерү;

-повреждать кече архитектура формалары һәм перемещать аларны билгеләнгән урыннар;

-сыек азык-төлек калдыкларын, сатуратор җайланмаларыннан, куас һәм сыра цистерналарыннан суны тротуарларга, газоннарга һәм җирлек юлларына агызырга;

- автотранспорт чараларын законсыз рәвештә стоянкалар оештыру;

-стационар булмаган объектларны үз белдегең белән урнаштыру;

- тротуарларның асфальт-бетон катламын, якын-тирә яшел зоналарның һәм территорияләрне төзекләндерүнең башка элементларының бөтенлеген бозарга;

- территориядә сәүдә-суыткыч җиһазларын урнаштыру;

-халыктан каты көнкүреш калдыкларын җыю өчен билгеләнгән контейнерларга (бункерларга), идарәче оешмалар белән каты көнкүреш калдыкларын җыю өчен контейнерга (бункерларга) урнаштыру килешмәсе булмаган килешүсез, каты көнкүреш калдыкларын контейнерларга (бункерларга) куярга;

- тимер-бетон блоклар, баганалар, коймалар, шлагбаумнар, Корылмалар һәм башка җайланмалар урнаштыру юлы белән тротуарларны үз белдеге белән ябарга;

- товарны сәүдә объектыннан читтә чыгарырга;

- учак кабызырга, шул исәптән ачык ут куллануны күздә тоткан чаралар үткәрергә, мангалларны һәм башка җайланмаларны ачык ут ярдәмендә Җылылык белән эшкәртү өчен кулланырга.

Күп фатирлы йортның йорт яны территориясен җыештыру, карап тоту һәм төзекләндерү

117. Йорт яны территориясен җыештыру:

- урып-җыю түбәндәге эзлеклелектә үткәрелергә тиеш: тротуарларны, җәяүлеләр юлларын (бозлавык һәм тайгаклык очрагында - ком сибү), ә аннары - ишегалды территорияләрен җыештыру;

- кар чистартудан тыш, җыештыру 8.00 сәгатькә кадәр башкарыла.

Машиналар тизлеге сәгатенә 4 километрга кадәр булганда, көндезге вакытта механикалаштырылган җыештыруны үткәрергә рөхсәт ителә.

118. Җәйге җыештыру:

- йорт яны территорияләрен җәйге җыештыру: юу, юу яки су сиптерү махсус машиналар ярдәмендә-күбесенчә иртә, иртәнге, соң, кичке, сәгатьләрдә башкарылырга тиеш;

- тротуарларны ачык тротуарларда гына юарга кирәк, турыдан-туры агым полосасы белән чикләнә, һәм биналардан урамның машиналар йөрү өлешенә таба юнәлештә.;

- көннең эссе вакытында тротуарларга су сибү зарурлык буенча башкарылырга тиеш, әмма тәүлегенә кимендә ике тапкыр.

119. Кышкы җыештыру:

- түбәләрдә туплана торган кар вакытында җиргә ташланырга һәм агынты полосага Күчәргә, ә киң тротуарларда - валларга җыелырга тиеш.;

- җыештырыла торган кар тротуарлардан машиналар йөри торган өлешкә - каты полосага, ә ишегалларында-җыелу урыннарына хәрәкәт итәргә тиеш;

- квартал эчендәге юллардан күчерелгән карны борт ташына параллель рәвештә урнашкан өмәләргә һәм валларга салырга яки юл буенда, кагыйдә буларак, роторлы кар чистарткычлар урнаштырырга кирәк;

- газоннар белән урамнарның йөрү өлешеннән Аерылган 6 м киңлектәге тротуарларда карны алга таба бетерү өчен тротуар уртасына күчерү рөхсәт ителә;

- карны валга һәм өемнәргә салу эшләре кар яву тәмамланганнан соң алты сәгатьтән дә соңга калмыйча, ә калган территорияләрдә 12 сәгатьтән дә соңга калмыйча, тротуарларда тәгәлләнергә тиеш;

- ком - тоз катнашмалары белән пычранмаган карны, ишегалларында, квартал эчендәге юлларда, газоннарда һәм буш территорияләрдә, җәяүлеләрнең ирекле хәрәкәтенә һәм автотранспортны йөртүгә комачауламаган буш территорияләрдә, яшел үсентеләрне һәм Кар суларны саклауны тәэмин иткәндә, чүп-чар ташлау рөхсәт ителә;

- тротуарларны һәм квартал эчендәге юлларны кулдан чистартканда кар тулысынча җыештырылырга тиеш. Камилләштерелгән өслекләр булмаганда, карны хәрәкәт астында чистартырга кирәк, аны алга таба тыгызлау өчен кар катламы калдырырга кирәк;

- тайгаклык барлыкка килгән очракта, ком - тоз катнашмасы белән юл катламнарын эшкәртү бүлүчеләр ярдәмендә 0,2-0,3 кг норма буенча башкарылырга тиеш;

- боз барлыкка килгәннән соң йомшартылган агачлар ачык грунтка, агачларга яки газоннарга эләгүгә юл куймыйча, күчерелергә яки каймакларга тиеш.

120. Яз житү белән тормышка ашырыла:

- юдырту һәм чистарту канавок тәэмин итү өчен, су агуны урыннарда, анда бу таләп ителә өчен, нормаль бүлеп бирү талых су;

- яңгыр сулары челтәренең люкларына һәм кабул итү коеларына кар суны системалы рәвештә янып бетерү;

- ишегалды территорияләрен кар эреп беткәннән соң, чүп-чардан, калган кардан һәм боздан чистарту.

121. Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен карап тоту:

- күпфатирлы йортның йорт яны территориясен (алга таба - йорт яны территориясен) карап тоту үз эченә ала:

- даими җыештыру;

- люкларны һәм карау һәм яңгыр кабул итү коелары рәшәткәләрен, дренажларны, лотокларны, җибәрү торбаларын ремонтлау һәм чистарту;

- инженерлык челтәрләренең күзәтү коеларына, янгын су белән тәэмин итү чыганакларына (гидрантларга, сулыкларга һ. б.) киртәләрсез керү мөмкинлеген тәэмин итү;

- каты көнкүреш һәм зур габаритлы калдыкларны җыю һәм чыгару;

- яшелләндерү һәм гамәлдәге яшел үсентеләрне карау;

- кече архитектура формаларын карап тоту, агымдагы һәм капиталь ремонтлау.

122. Барлык төр калдыклар су үткәрә торган су өслеге булган контейнер мәйданчыкларына куела торган контейнерларга һәм бункерларга, каты көнкүреш калдыклары җыелу нормаларына туры китереп, тиешле күләмдә җыелырга тиеш.

123. Күпфатирлы йортларда яшәүче гражданнар бурычлы:

- йорт яны территорияләрендә чисталык һәм тәртип сакларга;

- каты көнкүреш һәм зур габаритлы калдыкларны бары тик махсус контейнерларга һәм йорт яны территорияләрендә урнашкан махсус мәйданчыкларга гына урнаштырырга.

124. Идарәче оешмалар тәэмин итәргә тиеш:

- каты көнкүреш калдыклары өчен контейнерлар урнаштыру, ә махсуслаштырылган булмаган биналарда-моннан тыш, сыек көнкүреш калдыклары өчен җыентыклар урнаштыру;

- расланган график нигезендә каты көнкүреш һәм зур габаритлы калдыкларны чыгару;

- контейнерларны (бункерларны) һәм контейнер мәйданчыкларын, аларга керү юлларын чистартуда һәм төзек хәлдә тоту;

- подъездларга керү юллары янында чүп-чар өчен чүплекләр урнаштыру, эскәмияләр кую һәм аларны вакытында чистарту;

- ком - тозлы һәм (яки) бозлавыкка каршы махсус катнашмалар белән эшкәртү;

-яшел үсентеләрне һәм газоннарны саклау һәм квалификацияле карау;

-тышкы яктырту чараларын төзек хәлдә тоту һәм аларны караңгылык башлану белән кертү.

125. Йорт яны территориясендә рөхсәт ителми:

- яфракларны, теләсә нинди төр калдыкларны һәм чүп-чарны яндыру;

- хуҗалык мәйданыннан тыш эчке кием, кием-салым, келәмнәр һәм башка предметларны эләргә;

- контейнер мәйданчыкларына керү юлларын пычрату;

- урам һәм юлларның машиналар йөрү өлешендә, тротуарларда, газоннарда һәм яшел зоналарда контейнерлар (бункерлар) урнаштыру;

- билгеләнгән тәртипне бозып, йорт яны территорияләренең коймаларын үз белдеге белән билгеләргә;

- үз белдегең белән йорт корылмалары төзергә;

- йорт яны территориясен металл лом, көнкүреш һәм төзелеш калдыклары һәм материаллар, шлак, көл һәм башка җитештерү һәм куллану калдыклары белән пычратырга, тараны сакларга һәм сакларга;

- юынты суларны агызу, калдыкларны һәм чүп-чарны ташлау;

- автотранспорт чараларын түләүле куюны оештырырга;

- тимер-бетон блоклар, баганалар, коймалар, шлагбаумнар, объектлар, корылмалар һәм башка җайланмалар ярдәмендә квартал эчендәге юлларны үз белдеге белән ябарга;

-автомашиналарны юу, ягулык һәм майлар сливу, тавыш сигналларын, тормозларны һәм двигательләрне җайга салу;

- кешеләр сәламәтлегенә һәм әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты ясый торган теләсә нинди эшләр башкару;

-сәүдә һәм җәмәгать туклануы предприятиеләрен, шул исәптән палаткалар, киосклар, лареклар, мини-базарлар, павильоннар, җәйге кафелар, җитештерү объектлары, вак-төяк автомобильләр, көнкүреш техникасы, аяк киеме ремонтлау предприятиеләрен, шулай ук кунакханәдән кала автостоянкаларны да кертеп, урнаштырырга;

- йорт яны территориясенең ишегалды эчендәге йөрү буенча транзит хәрәкәтен тормышка ашыру;

- учак кабызырга, шул исәптән ачык ут куллануны күздә тоткан чаралар үткәрергә, мангалларны һәм ачык ут ярдәмендә Җылылык белән эшкәртү өчен башка җайланмаларны кулланырга;

.

126. Идарәче оешмалар тәэмин итәргә тиеш:

- яшел утыртмаларның сакланышы;

-җәйге вакытта һәм коры һавада газон, чәчәкләр, агачлар һәм куакларга су сибү;

- газоннарның төзелеш материалларын, ком, чүп-чар, кар, боз сколларын һ. б. складлардан башка саклануы һәм бөтенлеге һ. б.;

- агач һәм куаклар утырту, юллар челтәрен үзгәртү белән яңадан планлаштыру һәм җиһазлар урнаштыру белән бары тик билгеләнгән тәртиптә килештерелгән проектлар буенча гына, агротехник шартларны үтәгән килешенде.

127.Йорт яны территориясен төзекләндерү:

-һәр йортның территориясе, кагыйдә буларак, булырга тиеш:

- эчке кием киптерү, кием-салым, келәмнәр һәм йорт әйләнеше әйберләрен чистарту өчен хуҗалык мәйданчыгы;

- өлкәннәр өчен ял итү мәйданчыгы;

- балалар өчен уен һәм спорт мәйданчыклары, яшелләндерү һәм балаларның җәйге һәм кышкы ялы өчен кече архитектура формаларын кирәкле җиһазлар белән тәэмин ителгән.

128. Әгәр участок территориясенең күләме мөмкинлек бирсә, участок чикләрендә этләрне йөртү өчен мәйданчык урнаштырылырга мөмкин.

129.Йорт подъездлары каршындагы мәйданчыклар, юл йөрү һәм җәяүлеләр юллары каты өслеккә ия булырга тиеш. Каты өслекләрне урнаштырганда кар һәм яңгыр суларын ирекле агу мөмкинлеге каралырга тиеш.

130.Торак йортларга кертелгән җәмәгать өчен билгеләнгән бүлмәләргә йортның торак өлешеннән изоляцияләнгән керү ишекләре булырга тиеш, шул ук вакытта персоналның автотранспорт стоянкасы ишегалды территориясеннән читтә урнашырга тиеш.

131.Җәмәгать өчен билгеләнгән биналарга тәрәзәләр һәм фатирларга керү урыннары урнашкан торак йорт ишегалды ягыннан материаллар, продукция йөкләү рөхсәт ителми. Тәрәзәләре булмаган торак йортларның, җир асты

тоннельләреннән яки ябык дебаркадерлардан, юллар ягыннан йөкләнешне башкарырга кирәк.

132. Транспорт чараларын квартал эчендәге территорияләрдә урнаштыру кешеләрнең тоткарлыксыз хәрәкәтен, шулай ук урып-җыю һәм махсус техника белән тәэмин итәргә тиеш.

Шәхси торак төзелеше территорияләрен җыештыру

133. Торак йорт хуҗалары җир участогын көн саен җыештыралар (шул исәптән кардан да).

134. Рөхсәт ителми:

-кар этәрү, чүп-чар ташлау, шлак ташлау, көнкүреш калдыкларын йорт территориясенә агызу;

- ишегалды территориясеннән чистартылган кар һәм бозны юллар һәм юлларның машиналар йөрү өлешенә чыгарырга яисә хәрәкәт итәргә;

- сжигать листву теләсә нинди төр калдыклар һәм чүп-чар өчен йорт яны территориясе;

- үз белдегең белән йорт янындагы территориягә коймалар кую;

- тирә-юньне металл ломнар, көнкүреш һәм төзелеш калдыклары һәм материаллар, шлак һәм көл, һәм башка җитештерү һәм куллану калдыклары белән пычратырга;

- тимер-бетон блоклар, баганалар, коймалар, шлагбаумнар, объектлар, корылмалар һәм башка җайланмалар ярдәмендә юлларны үз белдеге белән ябарга;

- кешеләр сәламәтлегенә һәм әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты ясый торган теләсә нинди эшләр башкару.

V. Территорияне төзекләндерүгә таләпләр

135.Территорияне төзекләндерүнең аерылгысыз компоненты булган территорияне төзекләндерү элементлары булу гамәлдәге закон таләпләренә туры китереп проект документларында эшләнергә һәм каралырга тиеш.

Мәдәни мирас объектларын саклау зоналарында урнашкан территорияне төзекләндерү элементларына проект документлары мәдәни мирас объектларын саклау, куллану, популярлаштыру һәм дәүләт тарафыннан саклау өлкәсендә вәкаләтле органнар белән килештерелә.

Территорияне озак яки даими файдаланудагы стационар төзекләндерү элементлары аларны кулдан күчерү мөмкинлеген булдырмас өчен беркетелергә тиеш.

136.Төзекләндерү элементларын карап тоту, аларны торгызу һәм ремонтлау эшләрен дә кертеп, төзекләндерү элементлары хуҗалары башкара.

Яшелләндеү

137. Яшел үсентеләр территорияне төзекләндерүнең мәҗбүри элементы булып тора.

Төзекләндерү эшләрен башкарганда гамәлдәге яшел үсентеләрне максималь рәвештә саклап калу зарур.

138.Җирлек территориясендә ике төрле яшелләндерү кулланылырга мөмкин: стационар - үсемлекләр грунтка утырту һәм мобиль - үсемлекләр утырту, махсус күчмә савытларга (контейнерлар, вазоннар һ.б.) утырту.

Стационар һәм мобиль яшелләндерү архитектура-ландшафт объектлары (газон, бакчалар, чәчәкләр, куаклар һәм агачлар белән мәйданчыклар һ.б.) булдыру өчен рельефның табигый һәм ясалма элементларында, түбәләрдә, фасадларда (вертикаль яшелләндерү), биналар һәм корылмаларның фасадларында (вертикаль яшелләндерү) кулланыла.

139. Яшелләндерү объектларын карап тоту - ул яшел үсентеләрне һәм яшелләндерелгән территорияләрне төзекләндерү элементлары белән карау, зур булмаган деформацияләрне һәм күләмле корылмаларның конструктив элементларына зыян китерү, шулай ук җәйге һәм кышкы вакытта күчмә кече формаларны җыештыру.

140.Яшел үсентеләр хуҗалары бурычлы:

-яшел үсентеләрне саклауны һәм квалификацияле карауны тәэмин итәргә;

- җәйге чорда коры һавада газон, чәчәкләр, агачлар һәм куакларга су сибүне тәэмин итәргә кирәк;

-газоннарның сакланышын һәм бөтенлеген тәэмин итү;

- яшелләндерү объектларында сулыклар булган очракта аларны чисталыкта тотарга һәм аларны 10 елга бер тапкырдан да ким булмаган күләмдә капиталь чистартырга кирәк;

141. Яшелләндерелгән территорияләрдә рөхсәт ителми:

-урнаштыру, Төзелеш, тыш, билгеләнгән тәэмин итү, аларның функцияләрен һәм хезмәт күрсәтү;

-үз белдегең белән агач һәм куаклар утырту һәм кисү, газон һәм чәчәк түтәлләрен юк итү;

-агачларга һәм башка яшеллеккә гамаки, таганнар, турниклар, кием киптерү өчен баулар, агачларга реклама һәм мәгълүмати щитлар һәм табличкалар, реклама һәм башка мәгълүмат урнаштыру өчен билгеләнгән чыгарылма конструкцияләр, объектларга юл хәрәкәте юнәлешенең күрсәткечләре, афишалар, белдерүләр, агитация материаллары, техник конструкцияләр, юл хәрәкәтендә катнашучыларны мәгълүмат белән тәэмин итү чаралары, баганалардан, коймалардан, реклама щитларыннан, электр үткәргечләрдән, лампалардан, колонкалардан, колонкалардан, юл хәрәкәте;

- стационар булмаган объектларны, шулай ук юл сервисы объектларын, вакытына карамастан, урнаштыру;

-төзелеш һәм башка материалларны, калдыкларны, чүп-чарны, бозлавыкка каршы материаллар һәм башка зарарлы матдәләрне, шулай ук ком һәм бозлавыкка каршы реагентлар белән пычранган кар, боз скколларын җыю;

- бакчаларны казырга;

- йорт хайваннарын газоннарда һәм чәчәкләрдә йөрү;

- яфракларны, үләнне, ботакларны яндырырга, шулай ук аларны лотокларга һәм башка су үткәрү җайланмаларына сметалар ясарга;

- чүп-чарны газоннарга ташларга;

- учак кабызырга, шул исәптән ачык ут куллануны күздә тоткан чаралар үткәрергә, мангалларны һәм ачык ут ярдәмендә Җылылык белән эшкәртү өчен башка җайланмаларны кулланырга;

-сок, сумала табу өчен агачларны кисәргә, аларга башка механик зыяннар китерергә;

-яшелләндерелгән территорияләрдә урнашкан скульптуралар, эскәмияләр,

коймалар, чүп савытлары, балалар һәм спорт җиһазлары бозарга;

-агачларның тамырларын кәүсәдән 1,5 метр ераклыкта ачыкларга һәм агач муенларын җир яки төзелеш калдыклары белән күмәргә.

Коймалар

142. Коймалар урнаштыру төзекләндерү өчен өстәмә элемент булып тора.

143. Коймалар төрле:

билгеләү буенча (декоратив, яклау, аларның ярашуы);

- биеклектә (Түбән-1,0 м, урта - 1,1-1,7 м, югары - 1,8-3,0 м);
- материал төре (металл, тимер-бетон һ. б.);
- күрү өчен ачыклык дәрәҗәсе (үтә күренмәле, саңгырау);
- стационарлык дәрәҗәләре (даими, вакытлы, күчмә) һәм башка киртәләр.

Коймаларны проектлау аларның урнашуына һәм гамәлдәге дәүләт стандартлары, сертификацияләнгән эшләнмәләр каталоглары, шәхси проектлау проектлары нигезендә башкарыла.

144. Мәдәни мирас объектлары территорияләрен киртәләү әлеге территорияләр өчен билгеләнгән шәһәр төзелеше регламентлары нигезендә башкарылырга тиеш.

Өслекне каплау

145. Өслекләрне каплау җирлек территориясендә куркынычсыз һәм уңайлы хәрәкәт итү шартларын тәэмин итә, шулай ук җирлектәге төзелешнең архитектур йөзен формалаштыра.

Төзекләндерү максатыннан түбәндәге капламалар билгеләнде:

- каты (капиталь) капламалар - монолит яки җыелма капламалар, шул исәптән асфальтобетон, цемент-бетон, табигый таштан эшләнгән;
- йомшак (капиталь булмаган) капламнар-табигый яки ясалма Материаллардан (шул исәптән ком, вак таш, гранит чәчүлекләр, керамзит, резин крошка) башкарыла торган, табигый хәлдә булган коры катнашмалар, тыгызланган яки ныгытылган бәйләгеч материаллар белән ныгытылган капламалар.;
- газон капламнары - үлән катламын әзерләү һәм утыртуның махсус технологияләре буенча башкарыла торган капламалар;
- катнаш капламалар-капламалар (газонга күмелгән рәшәткә плиткасы яки газон рәшәткәсе, яки йомшак катлам).

146. Каплау төрләрен сайлауны аларның максатчан билгеләнеше нигезендә башкарырга кирәк:

- каты көнкүреш калдыкларын, проектлау вакытына гамәлдә булган иң чик йөкләнмәләрне, характерны һәм хәрәкәт составын, янгынга каршы таләпләрне исәпкә алып;
- йомшак йомшак - аерым территорияләрне (шул исәптән балалар, спорт мәйданчыкларын, этләрне урамда йөртү өчен мәйданчыкларны, җәяү йөрү юлларын) төзекләндергәндә аларның үзенчәлекләрен исәпкә алып);
- газон һәм катнаш, аеруча экологик яктан чиста.

Каты өслекнең каты төрләре коры халәттә сцепление коэффициенты белән - 0,6, юешлектә-0,4 коэффициенты белән өслеккә ия булырга тиеш.

Өслекләр бәйләнеше

147. Өслекләрнең көчәнеше элементларына, гадәттә, борт ташларының төрле төрләре, пандуслар, баскычлар керә.

Юл чатындагы ташлар

148. Юл борт ташлары тротуар һәм машиналар йөрү өлеше кисешкән урында, машиналар йөрү өлеше дәрәҗәсе 150 ммнан да ким булмаган дәрәҗәдә, өслек өслеге ремонтланган очракта да сакланырга тиеш.

Автотранспортның газонга бәрелүенә юл куймас өчен, газон белән хәрәкәт итү өлешенең өслеге арттырылган борт ташын куллану зарур.

Җәяүлеләр коммуникацияләрен газон белән каплаган вакытта, газон дәрәҗәсеннән кимендә 50 мм арада арткан бакча бортын урнаштырырга мөмкин, бу газонны яклый һәм аның хезмәт итү вакытын арттырып, пычрак һәм үсемлек чүп-чарының өслеккә эләгүен булдырмый кала.

Җәяүлеләр зоналары территориясендә төрле типтагы өслек катнашмасын рәсмиләштерү өчен табигый материаллар (кирпеч, агач, валуна, керамик борт һ.б.) кулланырга мөмкин.

Баскычлар, пандуслар

149. Җәяүлеләр коммуникацияләреннән Тайпылганда 60тан артык промилле баскычлар урнаштыруны күздә тотарга кирәк.

Сәламәтлек саклау учреждениеләре һәм башка күпләп йөри торган объектлар, инвалидлар һәм картлар йортлары, баскычлар урнашкан урыннарда төп җәяүлеләр коммуникацияләрендә 50дән артык промилле, һичшиксез, аларны пандус белән озатып барырга кирәк.

Бордюр пандусыннан тайпылу 1: 12 кабул ителә.

Төбәге беренче баскычлар баскычлар каршындагы спуске һәм күтәрелеш кирәк бүлеп бирергә полосами якты контрастной буяулар.

Тышкы баскычларның барлык баскычлары да бер марш чикләрендә киңлеге һәм күтәрелеше биеклеге буенча бертөсле итеп билгеләнә.

Киртәләү пандусы булмаган очракта 75 мм биеклектәге киртәләү бортикын һәм поручнины күздә тотарга кирәк.

Юлның горизонталь участоклары пандус башында һәм ахырында тирә-юньдәге текстура һәм төс белән аерылып тора.

Баскычның яки пандусның ике ягы буенча 800-920 мм түгәрәк яки турыпочмаклы кисештәге поручнилар каралган.

Мәйданчыклар

150. Җирлек территориясендә балалар уеннары, өлкәннәр ялы, спорт белән шөгыльләнү, чүп-чар җыю урыннары урнаштыру, этләрне урамда йөртү һәм дрессировкалау, автомобиль кую урыннары бар.

Теркәлгән мәдәни мирас һәйкәлләренең һәм аеруча саклана торган табигать территорияләре зоналарының сак зоналары чикләрендә мәйданчыкларны урнаштыру һәйкәлләрне саклау, табигатьтән файдалану һәм әйләнә-тирә мохитне саклау буенча вәкаләтле органнар белән килештерергә киңәш ителә.

Йорт яны территорияләре, кагыйдә буларак, балалар өчен уен һәм спорт мәйданчыклары белән тәэмин ителергә тиеш. Мәйданчыклар төзек һәм имгәнү куркынычы булган инвентарь белән тәэмин ителергә тиеш.

Балалар мәйданчыклары

151. Балалар мәйданчыклары төрле яшь төркемнәре өчен аерым мәйданчыклар рәвешендә оештырыла, төрле яшьтәге мәнфәгатьләр буенча зоналаштырылган комплекслы уен мәйданчыклары буларак оештырыла.

Балалар мәйданчыгындагы территорияне төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлеге түбәндәгеләрне үз эченә ала: йомшак катлам төрләре, мәйдан өслеген газон белән бәйләү элементлары, яшелләндерү, уен җиһазлары, эскәмияләр һәм чүп савытлары, яктырту җиһазлары.

Торак йортлар һәм җәмәгать биналары тәрәзәләреннән мәктәпкәчә яшьтәге балалар мәйданчыклары чикләренә кадәр ераклык - 10 м, кече һәм урта мәктәп яшендәге 20 м, комплекслы уен мәйданчыклары - 40 м, спорт-уен комплекслары - 100 м дан да ким булмаска тиеш.

Балалар өчен уен мәйданчыклары контейнер мәйданчыкларыннан кимендә 20 м ераклыкта урнашырга тиеш.

152. Балалар мәйданчыклары тиеш:

- ия планировку өслеге белән засыпкой ком тигезсезлекләр җәйге вакытта;
- даими рәвештә себерергә һәм иртәнге вакытта смачиваться;
- буялырга, коймалар һәм корылмалар буялырга, мәйданчыкта елга бер тапкырдан да ким булмаган күләмдә, ә ремонт кирәк булганда гына башкарылырга тиеш;
- транзит җәяүлеләр хәрәкәтеннән, юллардан, борылу мәйданчыкларыннан, кунак тукталышларыннан, калдыклар өчен контейнерлар урнаштыру өчен мәйданчыклардан, автотранспорт чараларын даими һәм вакытлыча саклау участокларыннан изоляцияләнергә тиеш.

Травматизацияне булдырмас өчен мәйдан территориясендә чыгыш ясаучы тамырлар яки асылмалы Түбән ботаклар, җир өстендәге иске, киселгән җиһазлар (стойкалар, фундаментлар) калдыклары, җиргә тирәнәйтелмәгән металл тыкшынулар (кагыйдә буларак, турниклар һәм таганнар) булу рөхсәт ителми.

Якын-тирә территорияләрне реконструкцияләгәндә балалар мәйданчыклары территориясендә эшләр алып бару һәм төзелеш материалларын туплау рөхсәт ителми.

Яктырту җиһазлары, кагыйдә буларак, мәйданчык урнашкан территорияне яктырту режимында эшләргә тиеш.

2,5 м биеклектә яктырту җиһазларын урнаштыру рөхсәт ителми.

Уен җиһазларын урнаштыру куркынычсызлык норматив параметрларын исәпкә алып башкарылырга тиеш.

153. Балалар мәйданчыкларын карап тоту һәм аларга куркынычсызлыкны тәэмин итү өчен җаваплылык аларны эксплуатацияләүче затларга йөкләнә.

Спорт мәйданчыклары

154. Спорт мәйданчыклары халыкның барлык яшь төркемнәрендә

физкультура һәм спорт белән шөгыльләнү өчен билгеләнгән.

Спорт мәйданчыгында территорияне төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлегенә йомшак яки газон капламасы төрләре (Җәйге чорда), спорт җиһазлары керә.

Спорт мәйданчыклары яшелләндерелә һәм челтәрле коймалар белән әйләндереп алына. Яшелләндерү мәйданчык периметры буенча урнаштырыла, вертикаль яшелләндерү кулланырга мөмкин. Койманың биеклеге-2,5 - 3 м, бер-берсенә кушылган урыннарда-1,2 м. биеклектә.

Спорт җиһазлары спорт, физкультура мәйданчыкларында яки рекреацияләр составында махсус җиһазландырылган җәяүлеләр коммуникацияләрендә (Сәламәтлек сукмаклары) урнаштырыла. Махсус физкультура снарядлары һәм тренажерлар рәвешендәге спорт җиһазлары завод тарафыннан җитештерелгән, шулай ук махсус эшкәртелгән өслектәге бүрәнәләрдән һәм борыслардан эшләнгән булырга мөмкин.

Урнаштырганда сертификацияләнгән җиһаз каталогларына таянырга кирәк.

Ял мәйданчыклары

155. Торак төзелеше территориясендә өлкәннәр өчен тынлы ял һәм өстәл уеннары өчен билгеләнгән ял мәйданчыкларын оештыру мөмкин. Торак йорт тәрәзәләреннән тынлы ял итү мәйданчыклары чигенә кадәр ара-10 метрдан да ким булмаска тиеш, тавышлы өстәл уеннары мәйданчыклары - 25 метрдан да ким булмаска тиеш.

Ял мәйданчыгында төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлеге гадәттә түбәндәгеләрне үз эченә ала: каты өслек төрләре, мәйдан өслеген газон белән бәйләү элементлары, яшелләндерү, ял өчен эскәмияләр, эскәмияләр һәм өстәлләр, чүп савытлары (кимендә һәр скамьяның бер өлешендә), яктырту җиһазлары.

Мәйданчыкны каплау плитка куәте рәвешендә проектларга киңәш ителә. Ял итү мәйданчыкларын һәм балалар мәйданчыкларын бергә кушып, балалар уеннары зонасында каты өслек урнаштырырга киңәш ителми.

Парклар территорияләрендә чирәмдә ял итү өчен мәйданчыклар-лужайкалар оештырылырга мөмкин.

Этләр йөртү өчен мәйданчыклар

156. Этләрне урамда йөртү өчен мәйданчыклар вәкаләтле органнар белән билгеләнгән тәртиптә килештерелгән урыннарда урнаштырыла.

Этләрне урамда йөртү өчен мәйданчык территориясендә төзекләндерү элементлары исемлегенә түбәндәгеләр керә: төрле капламалар, койма, эскәмияләр, чүп савытлары, экскрементларны утильләштерү өчен контейнер, яктырту һәм мәгълүмат җиһазлары. Периметраль яшелләндерүне күздә тотарга киңәш ителә.

Этләрне урамда йөртү өчен мәйданчыклар микрорайон һәм торак район территориясендә, Яшел утыртмалардан бушаган урыннарда, метрополитен линияләренең техник зоналарында, 110 кВт артык көчәнешле электр тапшыру линияләрендә, беренче һәм икенче поясны су белән тәэмин итү чыганакларының санитар зонасыннан читтә урнашырга тиеш.

Торак билгеләнешендәге территорияләрдә урнашкан этләрне урамда йөртү

өчен мәйданчыклар күләме 400-600 кв. м, башка территорияләрдә-800 кв. м, барлыкка килгән төзелеш шартларында, булган территориаль мөмкинлекләрдән чыгып, мәйданчыкларның киметелгән күләме кабул ителергә мөмкин.

Мәйдан чикләреннән алып торак һәм җәмәгать биналары тәрәзәләренә кадәр ара 25 метрдан да ким булмаска тиеш, ә балалар учреждениеләре, мәктәпләр, балалар, спорт мәйданчыклары, ял мәйданчыклары участокларына кадәр - 40 метрдан да ким булмаска тиеш.

Элементлар һәм киртәләр секцияләре арасындагы ераклык, аның түбән ягы һәм җир арасында, кагыйдә буларак, җиңел металл сеткадан ясала.

Мәйданчык территориясендә мәйданнан файдалану кагыйдәләре белән мәгълүмат стенды урнаштырылган булырга тиеш.

157. Йорт хайваннары хуҗалары үз питомецларының экскрементларын җыю һәм утильләштерүне мөстәкыйль башкаралар.

Хайваннар хуҗалары хайваннарның башка хайваннарга һәм кешеләргә куркыныч йогынтысын булдырмый калырга, шулай ук тирә-юньдәгеләргә санитар нормалар нигезендә тынлыкны тәэмин итәргә, гамәлдәге санитар-гигиена һәм ветеринария кагыйдәләрен үтәргә тиеш.

Машина кую мәйданчыклары

158. Җирлек территориясендә түбәндәге автостоянкалар урнаштырыла: кыска вакытлы һәм озак вакытлы автомобильләр саклау.

Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы Саклау участогында төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлеге түбәндәгеләрне үз эченә ала: каты өслек төрләре, өслекләр бәйләнеше элементлары, киртәләр, чүп-чар өчен кече контейнерлар, яктырту җиһазлары, мәгълүмат җиһазлары (күрсәткечләр).

Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау участокларына керү юллары җәяүлеләр юлларының төп юнәлешләре белән кисешергә тиеш түгел.

Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау участогы аша транзит юлларын оештыру рөхсәт ителми.

Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау участогы калган территориядән кимендә 3 м киңлектәге яшел үсентеләр белән изоляцияләнергә мөмкин.

Кече архитектура формалары

159. Кече архитектура формаларын урнаштыру «төзекләндерү» бүлеге нигезендә, биналар һәм корылмаларны төзү, реконструкцияләү һәм капиталь ремонтлау, шулай ук төзекләндерү проектлары яки эскиз тәкъдимнәре нигезендә гамәлгә ашырыла.

Кече архитектура формаларын проектлаганда һәм сайлаганда сертификацияләнгән эшләнмәләр каталогларыннан файдаланырга киңәш ителә. Тарихи төзелеш зоналары, җирлекнең үзәк үзәге, күп функцияле үзәкләр һәм зоналар өчен кече архитектура формалары индивидуаль проект эшләнмәләре нигезендә проектланырга тиеш.

160. Кече архитектура формаларына карата төп таләпләр булып тора:

- архитектура һәм Ландшафтлы тирәлекнең, территорияне төзекләндерү элементларының характерына туры килү-килмәү;

- материалларның югары декоратив һәм эксплуатацион сыйфаты, аларны

озак вакыт дәвамында, тышкы мохит йогынтысын исәпкә алып, саклап калу;
- конструкциянең ныклыгы, ышанычлылыгы, иминлеге.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат чаралары

161. Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары техник яктан төзек һәм эстетик яктан чиста булырга тиеш.

Тышкы мәгълүмат чаралары, учреждениеләр такталарыннан һәм режим табличкаларыннан тыш, вәкаләтле орган белән килештерелгән паспорт нигезендә һәм аның нигезендә урнаштырыла һәм эксплуатацияләнә.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат чаралары хуҗалары аларның тиешле торышын күзәтеп торырга, тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын урнаштыру урыннарын вакытында ремонтларга һәм җыештырырга тиеш.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын аларга реклама яки мәгълүмати хәбәр урнаштырмыйча урнаштыру һәм эксплуатацияләү, мәгълүмат кырына зыян китерү, шулай ук тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын полиэтилен пленка һәм башка материаллар белән тәмамлау, беркетү рөхсәт ителми.

Реклама яки мәгълүмати конструкция хуҗасы өч тәүлек эчендә территорияне төзекләндерергә һәм (яки) фасадның тышкы кыяфәтен торгызырга тиеш.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары булганда, аларның фундамент блогы булырга тиеш демонтажированы белән бергә фундаментным блогы.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын беркеткәндә корылмаларга зыян китерү һәм объектларны бизәү, шулай ук аларның бөтенлеген, ныклыгын һәм тотрыклылыгын киметү рөхсәт ителми.

Тышкы мәгълүматны урнаштыру чаралары түбәндәге төр булырга мөмкин:
- дивар конструкциясе;
- декоратив панно;
- консоль конструкциясе;
- түбә конструкциясе;
- витрина конструкциясе;
- режим табличкасы;
- модульле конструкция;
- стелла;
- щитовая конструкция;
- флаг композициясе;
- Махсуслаштырылган төзелеш.

Тышкы мәгълүматны урнаштыру чараларына карата гомуми таләпләр:

Тышкы мәгълүматны урнаштыру чараларын проектлау, әзерләү һәм урнаштыру Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният ядкярләре), аларны саклау һәм куллану турында Россия Федерациясе законнары таләпләре һәм нормалары таләпләренә туры китереп башкарылырга тиеш;

Тышкы мәгълүмат чаралары турында мәгълүмат Россия Федерациясе дәүләт теле һәм Татарстан Республикасы дәүләт теле Турындагы закон таләпләрен үтәү белән урнаштырылырга тиеш;

Ике һәм аннан да күбрәк тел кулланылган очракта текстларның эчтәлеге һәм

техник бизәлеше буенча охшаш булырга тиеш, дөрес һәм ачык итеп эшләнгән.

Гражданнар өчен игъланнар урнаштыру, мәдәни һәм спорт чаралары афишалары

162. Мәдәни һәм спорт чаралары афишаларын гражданнар күпләп җыела торган урыннарда һәм җәяүлеләр күпләп яши торган урыннарда урнаштырыла торган махсус тумбаларда, щитларда һәм стендларда гына урнаштыру рөхсәт ителә.

Игъланнар өчен стендлар аерым торучы объектлар рәвешендә яки биналарда яки корылмаларда асылмалы щитлар рәвешендә урнаштырыла ала.

VI. Коммуникацияләр төзегәндә, ремонтлаганда, реконструкцияләгәндә җир эшләрен башкаруга төп таләпләр

163. Җир асты коммуникацияләрен салу, реконструкцияләү яки ремонтлау, свай һәм шпунтны сую, электр тапшыру, элемтә, ут баганалары урнаштыру (алмаштыру), грунтны планлаштыру, инженерлык эзләнүләре вакытында эшләү һәм башка эшләр) белән бәйле эшләр вәкаләтле орган тарафыннан бирелгән язма рөхсәт булганда гына башкарыла.

164.Җирлек территориясен төзекләндерү белән бәйле Җир, төзелеш һәм ремонт эшләрен оештыру һәм үткәрү, җир эшләрен башкаруга ордер рәсмиләштерү һәм алу Муниципаль хокукый актларның билгеләнгән таләпләре нигезендә башкарыла.

165.Яшел үсентеләрне сүтү яки күчереп утырту кирәк булганда, Башкарма комитет боерыгын билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерергә һәм яшел үсентеләрне сүтәргә яки күчереп утыртырга кирәк.

166. Җирлек юллары буенча хәрәкәтне вакытлыча чикләү яисә туктату вәкаләтле орган тарафыннан бирелгән рөхсәт нигезендә, юлның ике ягында да мәгълүмат щитын мәҗбүри урнаштыру белән гамәлгә ашырыла, анда заказчылар һәм эш башкаручылар, эш сроклары, урап узу маршрутлары турында барлык кирәкле белешмәләрне үз эченә алган. Күрсәтелгән щитның формасы һәм эчтәлеге рөхсәт бирү буенча муниципаль хезмәт күрсәтүнең тиешле административ регламенты белән билгеләнә.

167.Яраклылык вакыты чыккан ордерлар буенча коммуникацияләр төзегәндә, ремонтлаганда, реконструкцияләгәндә җир эшләрен башкару үз белдекләре белән таныла.

VII. Уңайлы мохиткә карата махсус таләпләр

168. Торак тирәлеген, урамнарны һәм юлларны төзекләндерү объектларын, мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектларын проектлаганда торак пунктларның өлкән кешеләр һәм инвалидлар өчен уңайлы булуын, әлеге объектларны картлар һәм инвалидлар хәрәкәтенә ярдәм итүче элементлар һәм техник чаралар белән тәэмин итүне күздә тотарга киңәш ителә.

Өлкән кешеләр һәм инвалидлар хәрәкәтенә ярдәм итүче техник чараларны һәм җиһазларны проектлау, төзү, урнаштыру заказчы тарафыннан расланган проект документациясе нигезендә яңа төзелештә гамәлгә ашырылырга киңәш ителә.

VIII. Биналарның һәм корылмаларның милекчеләренең якын-тирә территорияләрне төзекләндерүдә катнашу тәртибе»

169. Җирлек территорияләренең тиешле санитар торышын тәэмин итү, әйләнә-тирә мохитне, табигый комплексларны һәм халыкның сәламәтлеген пычратудан саклау чараларын тормышка ашыру, шул исәптән җир кишәрлекләрен (мәйданнарны) «Сосновка» борщевигы тарафыннан чүпләнгән очракта, җирлек территорияләре, килештерү буенча, хуҗалык итүче субъектларга һәм физик затларга беркетелә».

170. Хуҗалык итүче субъектлар һәм физик затлар, әгәр законда яки килешүдә башкасы каралмаган булса, якындагы территорияне җыештырырга һәм санитар тотарга хокуклы:

170.1. Идарәче оешмалар-күпфатирлы йортларның йорт яны территориясе, шулай ук күп фатирлы йорт территориясе каршындагы Төп фасад ягыннан 5 м радиуста йә урамның йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта);

170.2. Социаль өлкә учреждениеләре (мәктәпләр, мәктәпкәчә учреждениеләр, мәдәният, сәламәтлек саклау, физкультура һәм спорт учреждениеләре) - бирелгән җир кишәрлеге чикләрендә территория, шулай ук учреждениенең территориясе алдында 10 м радиуста төп фасад ягыннан йә урамның йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта), башка яктан-10 м радиуста;

170.3. Күпфатирлы торак йортлардагы торак булмаган биналарны эксплуатацияләүче затлар, идарәче оешма белән килешү булмаган очракта, якындагы территорияне озынлыкка - биналарның бөтен озынлыгына, киңлеге - 10 м яки йөрү өлеше бордюрына кадәр (юл буенда объект урнашкан очракта) җыештырырга хокуклы.;

170.4. Сәнәгать предприятиеләре һәм барлык милек рәвешләрендәге оешмалар - аларга килү юллары, тротуарлар, алар янәшәсендәге коймалар, санитар-яклау зоналары. Предприятиеләрнең санитар-яклау зоналары гамәлдәге санитар кагыйдәләр һәм нормалар таләпләренә туры китереп билгеләнә;

170.5. Төзүче-50 м радиуста төзелеш мәйданчыкларының якын-тирә территорияләре һәм гамәлдәге төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре нигезендә 50 м радиуста аларга килү юллары;

170.6. Бирелгән җир кишәрлеге чикләрендә торак йорт хуҗалары (яисә җир кишәрлеге билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта, фактта килеп туган чик буенча) һәм йорт алдындагы территория 5 м ераклыкта яисә урамның машиналар йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта);

170.7. Стационар булмаган объектлар (лотоклар, киосклар, павильоннар һәм башка стационар булмаган сәүдә объектлары) һәм сезонлы кафелар-урнашу өчен бирелгән җир кишәрлеге объекты территориясе һәм аның тышкы чигеннән 10 м ераклыкта һәм урамның йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта);

170.8. Базарларның идарәче компанияләре, сәүдә һәм җәмәгать туклануы оешмалары (рестораннар, кафе, кибетләр) - бирелгән җир кишәрлеге чикләрендәге территорияләр һәм участок чикләреннән 50 м радиуста урнашкан территория һәм урамның машиналар йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта)

170.9. Биналарның, корылмаларның милекчеләре яки башка хокук ияләре-бина, корылма периметры буенча яисә бирелгән җир кишәрлегенең чикләре һәм 10 м радиуста урнашкан территория һәм урамның машиналар йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта);

170.10. Автомобиль юлына бүлеп бирелгән полоса чикләрендә һәм башка җир кишәрлекләрендә урнашкан заправка станцияләре - бирелгән җир кишәрлеге чикләрендә һәм участок чигеннән 50 м радиуста урнашкан территория һәм урамның машиналар йөрү өлешенә кадәр;

170.11. Гараж кооперативлары-бирелгән җир кишәрлеге чикләрендәге территорияләр, радиуста 50 м һәм урамның машиналар йөрү өлешенә кадәр һәм аларга керү юллары;

170.12. Җирләү урыннары-бирелгән җир кишәрлеге чикләрендә һәм участок чигеннән 10 м радиуста якындагы территория;

170.13. Гомуми файдалану территорияләре һәм бурычлары вәкаләтле органнарга йөкләнә;

170.14. Бирелгән җир кишәрлеге чикләрендә (яисә җир кишәрлеге билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта, фактта килеп туган җир кишәрлеге чиге буенча) һәм җир кишәрлегенең тышкы чигеннән 5 м ераклыкта яки урамның йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта) җир кишәрлегенең тышкы чигенә кадәр 5 м ераклыкта җир кишәрлекләре хокукына ия була;

170.15. Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау тукталышларының хуҗалары-бирелгән җир кишәрлеге чикләрендәге территория һәм җир кишәрлегенең тышкы чигеннән 10 м ераклыкта һәм урамның машиналар йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта).

IX. Йорт хайваннарын һәм кошларын тоту

171. Йорт хайваннарын һәм кош-кортны тоту өченче затларның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен бозмаска тиеш.

172.Йорт хайваннары хуҗалары үз питомецларының экскрементларын җыю һәм утильләштерүне мөстәкыйль башкаралар.

173.Авыл җирлегендә яшәүчеләр тарафыннан авыл хуҗалыгы хайваннары (сыерлар, сарык, кәҗәләр, дуңгызлар һәм башка) һәм кош-кортларын карап тоту шәхси торак йортлар территорияләрендә рөхсәт ителә.

174.Барлык продуктлы хайваннар (эре мөгезле терлек, кәҗәләр, сарыклар, дуңгызлар, атлар) биркования юлы белән мәҗбүри рәвештә теркәлергә тиеш.

175. Йорт хайваннарын көтү урыннарында, хуҗасы күзәтүе астында яисә аның кушуы буенча, җирле үзидарә органының норматив-хокукый акты белән билгеләнә торган көтү урыннарында чыгарырга рөхсәт ителә.

176.Йорт хайваннарын урамда 7.00 сәгатьтән 23.00 сәгатькә кадәр йөртергә рөхсәт ителә. Башка вакытта урамда йөргәндә хуҗалар урамнарда һәм торак йортларның ишегалларында тынлыкны тәэмин итү өчен чаралар күрергә тиеш.

177.Этләрне торак һәм изоляцияләнгән биналардан уртак ишегалларына һәм урамга кыска поводкада һәм бордникта гына алып чыгарырга була, чөнки өч айга кадәр щенков кала.

178.Хуҗалар йорт хайваннары һәм ишегаллары, тротуарлар, урамнар,

парклар, газоннар, балалар мәйданчыклары, скверлар, мәйданнар, шулай ук торак йортлар подъездлары белән пычрануга юл куймаска тиеш. Этләрне, мәчеләрне һәм башка вак хайваннарны урамда йөргән вакытта хуҗа үзе белән йорт хайваннарының табигый күнегүләрен тулысынча җыештыруны тәэмин итүче кирәк-яраклар булырга тиеш, алар мәйданчыкларда чүп контейнерларына ташланырга тиеш.

179. Этне поводкадан урамда гына чыгарырга була. Махсус бирелгән мәйданчыклар булмаганда, җирле үзидарә органының норматив-хокукый акты белән билгеләнгән бушлыкларда, кабымлыкларда һәм башка урыннарда йөрү рөхсәт ителә.

180.Этләрне дрессировкалау бары тик яхшы койма белән әйләндереп алынган мәйданчыкларда яки җирлек территориясендә генә үткәрелергә мөмкин.

181.Йорт хайваннарын юллардан тәүлекнең якты вакытында гына узып китәргә кирәк, шул ук вакытта аларны юлның уң ягына мөмкин кадәр якынрак җибәрергә кирәк. Йорт хайваннарын асфальт өслекле юлда грунт юлларыннан һәм сукмаклардан узып китү мөмкинлеге булганда алып бару тыела.

182.Урамнарда йорт хайванын төзегәндә терлекләр хуҗалары яшел үсентеләрне һәм малларны куып чыгаруга киткән чыгымнарны каплый.

183.Йорт кәҗәләре йорт яны территорияләре эчендә яки көтүлекләрдә хуҗалар күзәтүе астында гына асралырга тиеш.

184. Рөхсәт ителми:

- хайваннарны балалар мәйданчыкларына, мәктәп, балалар бакчалары территорияләренә, ашханәләргә, сырхауханәләргә, азык-төлек кибетләренә юл куярга ;;

- пляжларда йорт хайваннарын йөртү һәм аларны сулыкларда коендыру;

- тыю язуы булган очракта, учреждениеләргә хайваннар белән керү;

- торак пунктлар территориясендә алып бармыйча гына хайваннар һәм кошлар чыгару;

- исерек хәлдә булган затларга, шулай ук ундүрт яшькә җитмәгән затларга хайваннарны урамда йөртү;

- балкон, лоджияләрдәге йорт хайваннарын һәм кош-кортларын даими тоту, торак йортларның гомуми кулланылыштагы урыннарында (чиктәш фатир коридорларында, баскыч күзәнәкләрендә, чарлакларда, подвалларда һәм башка ярдәмче биналарда);

- махсус җайланмалардан тыш, авыл җирлекләре территориясендә йорт хайваннарын тоту.

185. Йорт хайваннары һәм кош-корт хуҗалары бурычлы:

- терлекчелек продуктларының ветеринария-санитария ягыннан иминлеген тәэмин итүче хуҗалык һәм ветеринария чараларын гамәлгә ашырырга, әйләнә-тирә терлекчелек калдыклары белән пычрануга юл куймаска, шулай ук ел саен яңадан теркәлү чорында мәҗбүри дәвалау-профилактика чаралары үткәрергә;

- хайваннарның урнашу урынын даими контрольдә тоту;

- хайваннар авырганда һәм алар үлгән очракта, шулай ук үз-үзләрен гадәти булмаган тотканда кичекмәстән ветеринария учреждениеләре белгечләренә хәбәр итәргә кирәк. Алар килеп җиткәнче, изолировать хайваннар белән билгеләре авырулар;

-ветеринария белгечләре таләбе буенча терлекләрне карау, диагностика

тикшеренүләре, саклау прививкалары һәм дәвалау-профилактик эшкәртүләр өчен бирергә.

186. Үлгән терлекне күмү махсус билгеләнгән урында махсуслаштырылган оешма тарафыннан башкарыла.

187.Үз территорияләрендә каравылчы этләре булган оешмалар бурычлы:

- этләрне теркәргә;
- этләрне бәйдә тотарга;
- килгән кешеләрнең хайваннар янына керү мөмкинлеген булдырмаска;
- этләрне яхшы койма белән әйләндереп алынган территориядә яки гомуми файдаланудагы территориядә, территориягә кергәндә кисәтү язуы булган тиеш.

188.Җәмәгать урыннарында булган, озата баручы затлардан башка күзәтүчесез хайваннар тотылырга тиеш түгел.

189.Сукбай хайваннарны аулаган махсус предприятие яки җирле үзидарә органнары белән төзелгән килешү нигезендә башкарыла ала.

190. Сукбай хайваннарны тоту чараларын гамәлгә ашыру хайваннарга карата гуманлы мөнәсәбәт һәм иҗтимагый әхлак нормаларын үтәү принципларына нигезләнә.

191.Рөхсәт ителми:

- тиешле карардан башка, шәхси йортлар территориясеннән һәм фатирлардан малларны тартып алу.;
- кибет, даруханәләр, коммуналь хезмәт күрсәтү предприятиеләре һ. б. янында бәйләнгән этләрне бәүдән җибәрү;
- ветеринария органнары киңәшеннән башка, приманкалар һәм башка тоту чараларын кулланырга.

X. Кагыйдәләрнең үтәлешен контрольдә тоту

192.Физик һәм юридик затлар, вазыйфаи затлар җирлек территориясен төзекләндерү буенча әлеге кагыйдәләрдә билгеләнгән таләпләрнең үтәлешен тәэмин итәргә тиеш.

193.Әлеге кагыйдәләрне бозу административ хокук бозулар турында Татарстан Республикасы кодексы (федераль законнарда һәм Россия Федерациясенең башка норматив хокукый актларында каралган нормаларны һәм кагыйдәләрне үз эченә алган әлеге Кагыйдәләрнең нигезләмәләреннән тыш) нигезендә җаваплылыкка тартыла.

194.Төзекләндерү өлкәсендәге законнар һәм муниципаль хокукый актлар таләпләрен үтәмәгән яки тиешенчә үтәмәгән өчен җаваплылыкка тарту, күрсәтелгән таләпләрне үтәүдән һәм җибәрелгән җитешсезлекләрне бетерүдән азат итми.